

Vejledning om enkeltbetaling

Sådan er reglerne for enkeltbetalingsordningen

April 2009

Kolofon

Vejledning om enkeltbetaling

Sådan er reglerne for enkeltbetalingsordningen

Denne vejledning er udarbejdet af Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri i 2009

Bidragyder(e): Landbrugsstøttekontoret

Fotograf(er): N. O. Præstbro

© Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

FødevareErhverv

Nyropsgade 30

1780 København V

Tlf.: 3395 8000

Fax: 3395 8080

E-mail: ferv@ferv.dk

Websted: <http://www.ferv.fvm.dk>

ISBN 978-87-7083-435-3 (Tryk)

ISBN 978-87-7083-436-0 (Web)

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	5
1.1 Vejledningen opdateres løbende på nettet.....	5
1.2 Kort fortalt om enkeltbetaling	5
1.3 Opbygning af vejledningen	6
1.4 Hvilke afsnit kan være vigtige for dig	6
2. Siden sidst	8
2.1 Ændringer gældende fra 2009	8
2.2 Ændringer som følge af sundhedstjekket gældende fra 2010 og frem	10
2.3 Enkeltbetaling Online, eha.dffe.dk.....	11
3. Ansøgning og udbetaling	12
3.1 Ansøgningsfrist og ændringer	13
3.2 Beregning og udbetaling af enkeltbetaling	14
3.3 Fradrag i støtten ved graduering	15
3.4 Progressiv graduering.....	16
3.5 Tillægsstøtten bortfalder.....	16
4. Generelle støttebetingelser	17
4.1 Betingelser for at få enkeltbetaling	17
4.2 Aktiv landbruger	18
4.3 Rådighedsdato.....	18
4.4 Særlige omstændigheder.....	18
5. Betalingsrettigheder.....	21
5.1 Tildeling af betalingsrettigheder	21
5.2 Typer af betalingsrettigheder	21
5.3 Værdien af betalingsrettigheder	22
5.4 Udnyttelse af betalingsrettigheder.....	24
5.5 FødevarerErhvervs udnyttelsesrækkefølge.....	26
5.6 Ikke-udnyttede betalingsrettigheder	26
5.7 Overdragelse af betalingsrettigheder	27
5.8 Pant	29
6 Produktionsafhængige støtteordninger	30
6.1 Produktionsafhængige støtteordninger	30
6.2 Vejledninger	30
6.3 Proteinafgrøder	31
6.4 Tørret foder.....	31
6.5 Tilskud til energiafgrøder	31
7. National reserve.....	32
7.1 Ansøgning om betalingsrettigheder fra den nationale reserve.....	32
7.2 Betingelser for at søge fra den nationale reserve	32

8. Krydsoverensstemmelse	34
8.1 Vejledning om krydsoverensstemmelse	34
9. Offentliggørelse af data om støtte på Internettet	37
Bilag A. Støtteberettigede arealer	38
A.1 Generelle regler for støtteberettigede arealer	38
A.2 Støtteberettigede arealer	39
A.3. Støtteberettigede afgrøder	40
A.4 Ikke-støtteberettigede arealer	45
Bilag B. Tilladte og ikke-tilladte aktiviteter	47
B.1 Tilladte aktiviteter på støtteberettigede arealer	47
B.2 Ikke-tilladte aktiviteter på støtteberettigede arealer	47
Bilag C. God landbrugs- og miljømæssig stand (GLM)	49
C.1 Forbud mod markafbrænding af halm m.v.	49
C.2 Beskyttelse af fortidsminder	49
C.3 Bekæmpelse af uønsket vegetation på landbrugsarealer:	50
C.4 Plantedække på udyrkede landbrugsarealer.....	50
C.5 Vildt-og bivenlige tiltag på alle landbrugsarealer.....	52
C.6 Slåning af plantedække på udyrkede arealer	52
C.7 Genetablering af plantedække	52
C.8 Udyrkede landbrugsarealer må ikke sprøjtes, gødes eller kunstvandes.....	53
C.9 Mekanisk jordbehandling – udyrkede arealer	53
C.10 Permanente græsarealer	53
C. 11 Andelen af permanente græsarealer skal opretholdes.....	53
Bilag D. Enkeltbetaling og tilsagn.....	55
D.1 Enkeltbetaling for arealer med tilskud til skovrejsning og tilskud til miljøordninger	55
D2. Nedsættelse af tilskud som følge af dobbeltbetaling	56
D.3 Undtagelse for opretholdelse af permanente græsarealer	57
Bilag E. Regler for hamp	59
E.1 Muligheder for støtte til hamp	59
E.2 Generelle betingelse for dyrkning af hamp.....	59
Bilag F. Kontrol og sanktion	60
F.1 Kontrol af støttebetingelser	60
F.2 Sanktion	61
F.3 Ubertigtet udbetalt støtte	63
F.4 Klagemulighed.....	63
Ordliste.....	64
Retsgrundlag.....	66
Adresser	68
Oversigt over vejledninger	69
Stikordsregister.....	70

1. Indledning

1.1	Vejledningen opdateres på nettet
1.2	Kort fortalt om enkeltbetaling
1.3	Opbygning af vejledningen
1.4	Hvilke afsnit er vigtige for dig

Denne vejledning beskriver reglerne for enkeltbetalingsordningen. Vejledningen kan bruges som opslagsværk ved hjælp af indholdsfortegnelsen og stikordsregisteret bagerst.

1.1 Vejledningen opdateres løbende på nettet

Denne vejledning omhandler reglerne om enkeltbetaling, og den opdateres løbende på www.enkeltbetaling.dk, hvis der sker ændringer i reglerne. Tidligere er vejledningen om enkeltbetaling hvert år blevet udsendt til samtlige landbrugere. Dette er ikke længere tilfældet, og landbrugere og andre interesserede kan i stedet altid på www.enkeltbetaling.dk finde og evt. printe den senest opdaterede vejledning. Desuden kan du i kapitel 2 "siden sidst" finde en oversigt over ændringer i denne vejledning i forhold til sidste vejledning.

Fødevarerministeriet og FødevarerErhverv vil på hjemmesiden www.enkeltbetaling.dk og i nyhedsbreve informere, hvis der kommer ændringer i reglerne og i denne vejledning. Vejledning til, hvordan du udfylder Fællesskemaet til ansøgning om enkeltbetaling vil fremgå af "[Vejledning til Fællesskema](#)", som også kan findes på www.enkeltbetaling.dk.

Krydsoverensstemmelse er ikke behandlet detaljeret i denne vejledning. Der henvises til den selvstændige "[Vejledning om krydsoverensstemmelse](#)", som også findes på FødevarerErhvervs hjemmeside.

Bagerst finder du en oversigt over andre vejledninger, som kan have betydning for dig.

1.2 Kort fortalt om enkeltbetaling

- Ordningen Enkeltbetaling er en EU-finansieret støtteordning til landbrugere, hvor støtten ikke er afhængig af, hvad landbrugerne dyrker på markerne.
- Udbetaling af støtte efter enkeltbetalingsordningen forudsætter, at landbrugeren råder over både betalingsrettigheder og et støtteberettiget landbrugsareal under samme CVR-nr./CPR-nr. Arealet skal være støtteberettiget hele kalenderåret.
- Betalingsrettigheder blev tildelt i 2005 og i 2008. De kan overdrages (lejes, købes og sælges).
- For at få udbetalt det fulde støttebeløb skal landbrugeren overholde reglerne om kryds-overensstemmelse.
- For at modtage støtte skal der hvert år indsendes en ansøgning om enkeltbetaling til FødevarerErhverv via et Fællesskema, som skal være modtaget senest på dagen for ansøgningsfristen. Fællesskemaet kan indsendes elektronisk på eha.dffe.dk (bemærk, at eha fortsat findes på den tidligere hjemmesideadresse) eller med posten.
- Ansøgningsfristen er som hovedregel den 21. april i hvert ansøgningsår. Den nøjagtige ansøgningsfrist og andre frister, fx fristen for forsinket indsendelse kan altid findes på www.enkeltbetaling.dk og i "[Vejledning til fællesskema](#)". **I ansøgningsåret 2009 er ansøgningsfristen den 21. april 2009.**

1.3 Opbygning af vejledningen

Vejledningen er opdelt som følger:

- [Kapitel 1](#) er en indledning, så du hurtigt kan finde frem til de vigtigste informationer, beskrevet ved en række konkrete eksempler.
- [Kapitel 2](#) beskriver de vigtigste ændringer i enkeltbetalingsordningen i forhold til den seneste vejledning.
- [I kapitel 3](#) kan du se, hvordan du kan søge enkeltbetaling og reglerne for udbetaling.
- [Kapitel 4](#) omhandler de generelle betingelser, der skal være opfyldt for at modtage enkeltbetaling.
- [Kapitel 5](#) beskriver de forskellige typer betalingsrettigheder, deres værdi, samt hvordan du udnytter dem.
- [I kapitel 6](#) kan du se en oversigt over andre direkte støtteordninger til landbrugere, nemlig de koblede støtteordninger (produktionsafhængige støtteordninger).
- [Kapitel 7](#) beskriver den nationale reserve, som er en pulje, hvorfra du i visse situationer kan søge om betalingsrettigheder.
- [Kapitel 8](#) giver en kort forklaring på krydsoverensstemmelse for enkeltbetalingsordningen.
- [Kapitel 9](#) handler om offentliggørelse af støttedata på Internettet.

I bilagene finder du detaljerede beskrivelser af:

- arealer der er støtteberettigede, [bilag A](#),
- tilladte og ikke-tilladte aktiviteter, [bilag B](#),
- god landbrugs- og miljømæssig stand (GLM), [bilag C](#),
- forholdet mellem enkeltbetaling og miljøordningerne, [bilag D](#),
- regler for hamp, [bilag E](#),
- reglerne for kontrol og sanktion, [bilag F](#).

1.4 Hvilke afsnit kan være vigtige for dig

Der er en række regler, du skal overholde for at modtage enkeltbetaling. Følgende eksempler kan give dig et fingerpeg om, hvad du kan læse om i denne vejledning. Du kan også benytte dig af stikordsregisteret bagerst i vejledningen.

Jens Olesen har søgt om enkeltbetaling tidligere og har et udmærket kendskab til ordningen. Hvilke afsnit er vigtige at læse i denne vejledning?

For at orientere sig om de seneste og vigtigste ændringer kan Jens læse nyt siden sidst i [kapitel 2](#). Desuden kan han orientere sig om ansøgningsfrister og muligheden for at søge elektronisk via EHA i [kapitel 3](#).

Jens Olesen ønsker at omlægge sit areal med juletræer til en støtteberettiget landbrugsafgrøde. Da han så har en mulighed for at søge om betalingsrettigheder fra den nationale reserve, kan han læse [kapitel 7](#).

For at være sikker på udbetaling af den fulde støtte må Jens Olesen kende kravene til krydsoverensstemmelse. Derfor er det vigtigt at læse [kapitel 8](#) og ”[Vejledning om krydsoverensstemmelse](#)”. Desuden kan han læse, hvordan markerne holdes i god landbrugs- og miljømæssig stand i [bilag C](#).

Anders Andersen har købt et mindre landbrug og vil søge om enkeltbetaling. Hvilke afsnit i vejledningen har især betydning for Anders som ny ansøger?

Anders har købt bedriften pr. 1. januar. Bedriften er på 12 ha, og der indgår i handlen 12 almindelige betalingsrettigheder, hvoraf 5 er betalingsrettigheder tildelt på grundlag af arealer med permanent græs med basisværdien 1.500 kr.

De generelle støttebetingelser kan han finde i [kapitel 4](#). Ønsker Anders at søge støtte fra andre landbrugsstøtteordninger, kan han se en oversigt i [kapitel 6](#).

For at kunne søge enkeltbetaling skal Anders have betalingsrettigheder. De betalingsrettigheder, der indgår i handlen, skal derfor være overdraget til Anders fra sælger. Dette skal ske på et særligt overdragelsesskema, der skal være modtaget i FødevarerErhverv senest ved ansøgningsfristen i ansøgningsåret. Læs [kapitel 5](#) om betalingsrettigheder og [afsnit 5.8](#) om overdragelse af betalingsrettigheder.

Anders vil plante skov. Betalingsrettigheder kan anvendes på arealer med tilsagn om tilskud til skovrejsning, hvis arealet modtog enkeltbetaling i 2008. Han kan læse om reglerne i Bilag D.

De 12 almindelige betalingsrettigheder, heraf 5 med basisværdien 1.500 kr. kan anvendes på alle støtteberettigede landbrugsarealer. Arealerne skal være støtteberettigede hele året. Læs om støtteberettigede arealer i [bilag A](#).

Anders har heste og er derfor interesseret i at vide, om han kan anmelde et areal, der anvendes til heste. Dette er muligt. Han skal dog være opmærksom på, at arealet skal være over 0,3 ha, hvis det er varigt afgrænset. Dette kan han læse i [bilag A](#). Han kan endvidere læse om tilladte aktiviteter på støtteberettigede arealer i [bilag B](#).

For at få udbetalt enkeltbetaling skal Anders overholde reglerne om krydsoverensstemmelse. I [kapitel 8](#) og i "[Vejledning om krydsoverensstemmelse](#)" kan han læse om kravene.

Naboerne Hans Hansen, Jens Jensen og Ole Olsen beslutter at danne et I/S, der skal stå for den samlede drift af deres landbrugsbedrifter. Hvilke afsnit i vejledningen skal de tre naboer især være opmærksomme på i forbindelse med ansøgning om enkeltbetaling?

I/S'et dannes pr. 1. januar. Hver af naboerne bortforpagter hele sit landbrugsareal sammen med betalingsrettigheder til I/S'et. Det er I/S'et, der indsender ansøgning om enkeltbetaling.

Da det er I/S'et, der indsender ansøgningen, er det I/S'ets CVR-nr., der skal angives i ansøgningen. For at kunne få udbetalt støtte til arealerne i ansøgningen, skal I/S'et råde over betalingsrettigheder. Naboerne skal derfor huske at overdrage betalingsrettigheder til I/S'et og dermed indsende skema om overdragelse af deres betalingsrettigheder til FødevarerErhverv, således at både ansøgeren og ejeren/lejeren af betalingsrettighederne er registreret i FødevarerErhverv med samme CVR-nr. FødevarerErhverv skal have modtaget skemaet senest ved fristen for ansøgning om enkeltbetaling. De kan læse om overdragelse af betalingsrettigheder i [kapitel 5](#).

For at få støtte skal I/S'et have rådighed over arealet på ansøgningsdatoen. Læs mere [afsnit 4.3](#).

Enkeltbetalingen vil blive udbetalt til I/S'et. Hvorledes den fordeles mellem naboerne er en privatretlig aftale, der ikke involverer FødevarerErhverv.

For at få udbetalt enkeltbetaling skal I/S'et overholde reglerne om krydsoverensstemmelse. I [kapitel 8](#) og i "[Vejledning om krydsoverensstemmelse](#)" kan interessenterne læse om kravene.

2. Siden sidst

2.1	Ændringer
2.2	Yderligere ændringer
2.3	Enkeltbetaling Online

Dette afsnit beskriver de vigtigste ændringer i reglerne siden sidste vejledning. Husk, du kan søge enkeltbetaling online på eha.dffe.dk og dermed få automatisk kontrol for en række mangler i ansøgningen (bemærk, at eha ikke er flyttet til den nye hjemmesideadresse).

2.1 Ændringer gældende fra 2009

Udtagningspligten er bortfaldet

Der er ikke længere krav om at udtage landbrugsjord af produktionen. Det betyder, at udtagningsrettigheder er ændret til almindelige betalingsrettigheder, der kan udnyttes på alle støtteberettigede landbrugsarealer. Husk at du stadig kan lade arealer være udyrkede og modtage enkeltbetaling til disse. Læs mere i [Bilag A](#).

Støtteberettigede arealer

Alle landbrugsarealer som anvendes til landbrugsaktivitet, inkl. arealer med permanente afgrøder og arealer tilplantet med lavskov med kort omdriftstid, er nu støtteberettigede under ordningen Enkeltbetaling.

Der gælder særlige regler for arealer med lavskov (som fx pil eller poppel), elefantgræs og røgræs, da arealer kun er støtteberettigede, hvis der sker en landbrugsproduktion. Fx er et lavskovsareal kun støtteberettiget, hvis der høstes mindst hvert tiende år og der er 8.000 planter pr ha. For poppel i ren bestand dog 2.000 planter pr ha.

Læs mere om støtteberettigede arealer i [Bilag A](#).

Fra og med 2009 er arealer med vinstokke til vinfremstilling støtteberettigede som følge af reformen af vinsektoren i 2008.

Bemærk, at arealer med juletræer og pyntegrønt ikke er støtteberettigede.

Brandbælter og tilgroede arealer er ikke støtteberettigede

Kontrollen og fokus er forøget på arealer, som ikke er støtteberettigede til enkeltbetaling. I den forbindelse skal du være opmærksom på, at bl.a. følgende arealer ikke er støtteberettigede:

- Brandbælter
- Naturarealer, som fx heder
- Arealer med siv, kogeleaks og andre vådbundsplanter. Spredt forekomst kan dog accepteres
- Arealer der ikke primært anvendes til landbrugsmæssig aktivitet
- Arealer med mere end 50 vedplanter pr. ha og som noget nyt uanset diameter på stamme, for stubbe dog stadig kun når de er over 5 cm i diameter.

Læs mere om ikke-støtteberettigede arealer i [bilag A](#)

God landbrugs- og miljømæssig stand (GLM)

Der er indført 4 nye GLM-krav:

- Markafbrænding af halm eller andre lignende dele af landbrugsafgrøder
- 2 meter zoner omkring fortidsminder
- Bekæmpelse af flyvehavre
- Bekæmpelse af kæmpebjørneklo (forudsat vedtagelse af en kommunal indsatsplan).

Desuden er der ændret et GLM-krav, så slåning kan undlades på vildtstriber og insektvolde af hensyn til vildtet. På nye vildtagre kan slåning undlades de første tre år. Vildtstriber må højst være 6 meter brede.

Læs mere om definitionen på vildtstriber og vildtagre samt GLM i [Bilag C](#).

Permanent græs

Små arealer, som ikke overvejende er med græs, skal nu være under 100 m² for at kunne tælle med som en del af helheden i en støtteberettiget mark med permanent græs. Se mere i Bilag A.

Skovrejsning og tilsagn med udtagningsforpligtigelse

Arealer, der ikke er støtteberettigede i forhold til enkeltbetalingsordningen, men hvor der er tilsagn om skovrejsning eller MVJ-tilsagn med udtagningsforpligtigelse, kan alligevel få udbetalt enkeltbetaling, hvis det pågældende areal dannede grundlag for udbetaling af enkeltbetaling i 2008. Læs mere i [bilag D](#).

Udnyttelse af betalingsrettigheder

3-års reglen om udnyttelse af betalingsrettigheder ændres til en 2-års regel. Dette gælder dog først fra 2010, hvor betalingsrettigheder, der i 2009 og 2010 ikke udnyttes, vil blive inddraget. Læs mere i [afsnit 5.6](#).

National reserve

Bestemmelsen om, at tildelinger fra den nationale reserve skal udnyttes af ansøger hvert år i de første 5 år efter tildelingen er bortfaldet. Det betyder, at betalingsrettigheder og tillæg til betalingsrettigheder fra den nationale reserve kan overdrages efter samme regler som andre betalingsrettigheder. Læs mere om overdragelser i [afsnit 5.7](#).

Omstruktureringsprogrammet for permanente afgrøder med adgang til at søge fra den nationale reserve omfatter fra 2009 kun arealer, der er ryddet for juletræer. Læs mere i [kapitel 7](#).

Ændringer i værdierne af betalingsrettighederne

I 2009 opskrives betalingsrettigheder tildelt på baggrund af arealer med permanent græs fra 500 kr. pr ha til ca. 1.500 kr. pr ha. Basisværdien for andre betalingsrettigheder er beregnet til ca. 2.250 kr. pr. ha i 2009. Derudover opskrives en række tillæg med 0,366 %, mens kvægtillægget nedskrives. Læs mere i [afsnit 5.3](#).

Bemærk, at der ved udbetaling fratrækkes et beløb kaldet graduering.

Graduering

Graduering er i 2009 7 % af det samlede direkte støttebeløb over €5.000 (ca. 37.300 kr.). Læs mere i [afsnit 3.3](#).

Der er endvidere indført en såkaldt progressiv graduering. Hvis det samlede direkte støttebeløb for en bedrift er større end €300.000 (ca. 2.238.330 kr.), vil den del af støttebeløbet, der ligger over €300.000, blive reduceret med yderligere 4 %. Læs mere i afsnit 3.3 og 3.4.

Tillægsstøtte

Tillægsstøtten bortfalder fra og med 2009. I 2009 udbetales tillægsstøtte for ansøgningsåret 2008.

Minimumsareal

Et areal, der søges støtte til, skal udgøre et sammenhængende støtteberettiget areal på mindst 0,30 ha. Minimumsarealet gælder dog ikke arealer i lukkede væksthuse (drivhuse). Læs mere i [afsnit A.2.](#)

Overdragelse af bedrift

Hvis en landbruger, der har søgt enkeltbetaling, overdrager hele sin bedrift inden udbetaling af støtten, vil støtten blive udbetalt til overdrager, med mindre overdrageren før udbetalingen har overført støtten til erhverver ved en transport. Læs mere i [afsnit 4.4.](#)

Overdragelser i mellemprioden

Hvis FødevarerErhverv modtager et overdragelseskema efter den 21. april, men inden den 2. juni 2009, vil skemaet kunne behandles med virkning for ansøgningsåret 2009, hvis følgende betingelser er opfyldt:

- det drejer sig om en overdragelse uden jord,
- erhverver har indsendt et Fællesskema med en enkeltbetalingsansøgning for 2009.

Der vil blive udført kontrol af dette. Læs mere i afsnit 5.7.

2.2 Ændringer som følge af sundhedstjekket gældende fra 2010 og frem

Energistøtte

Støtten til arealer med energiafgrøder bortfalder fra og med 2010.

Afkobling

Støtten til tørret foder, kartoffelstivelse, hør og hamp, proteinafgrøder afkobles senest i 2012. Det samme gælder for den koblede handyrpræmie. Der skal endvidere træffes beslutning om, hvorvidt præmien til moderfår skal afkobles fra 2010. Reglerne vil blive beskrevet, når de er endeligt fastlagt.

Minimumsgrænser for direkte støtte

Fra 2010 fastsættes nye minimumsgrænser for udbetaling af direkte støtte. Minimumsgrænsen kan i Danmark fastsættes i intervallet €100 - €300 (746 – 2240 kr.) eller 1 ha – 5 ha. Reglerne vil blive beskrevet, når de er endeligt fastlagt.

Graduering

Gradueringen øges til 8 % i 2010, 9 % i 2011 og 10 % i 2012 for det samlede direkte støttebeløb over €5.000. Den progressive graduering for direkte støttebeløb over 300.000 € er fortsat 4 %.

2.3 Enkeltbetaling Online, eha.dffe.dk

Sådan kommer du i gang med [Enkeltbetaling Online](#) og [Internet Markkort](#)

- Indtast blot eha.dffe.dk (uden www) i din web-browser og tryk enter
- Tryk ok til sikkerhedsmeddelelsen
- Indtast dit ansøgningsnummer og din EHA-adgangskode øverst til højre
- Nu er du logget på både Enkeltbetaling Online, EHA og Internet Markkort
- Her kan du få overblik over Fødevareministeriets markblokregister, dine betalingsrettigheder og din ansøgning om enkeltbetaling m.m.

Hvert år er det fra først i februar muligt at søge om enkeltbetaling, om udbetaling af tilskud til miljø- og økologiordninger, Ø-støtte, samt at indberette gødningsplanlægning via Enkeltbetaling Online. Du har også mulighed for at søge om nye tilsagn om tilskud til en række miljø- og økologiordninger.

Hvis du tidligere har søgt om enkeltbetaling, vil du modtage dit ansøgningsnummer og din EHA-adgangskode, som du skal bruge til at logge dig ind i Enkeltbetaling Online. Hvis du ikke er registreret som bruger, skal du indsende et registreringskema til FødevareErhverv, og du modtager herefter en EHA-adgangskode og EHA-pinkoder, som bruges som underskrift. Læs mere på <http://eha.dffe.dk>, hvor du også finder skemaet.

På [Internet Markkort](#) kan du løbende se opdaterede markblokke. FødevareErhverv foretager rettelser af markblokkene, og på Internet Markkort kan du anmode om rettelser til markblokkene. Det er en god ide at indtegne dine marker på Internet Markkort, så du altid kan sammenligne med FødevareErhvervs opdaterede markblokregister.

Det er dit ansvar som ansøger at anmode om rettelser til markblokke som ikke er korrekte.

Anmodninger om rettelser til markblokke skal ske senest ved ændringsfristen i ansøgningsåret, som i 2009 er 2. juni.

Husk, at få en kvittering fra EHA, når du har indsendt ansøgningen.

Betalingsrettigheder på Enkeltbetaling Online

Du vil på Enkeltbetaling Online under rettigheder til enhver tid kunne se de betalingsrettigheder, som du råder over, og hvordan de er registreret i FødevareErhverv. Du kan også se dine registrerede overdragelser. Du skal dog være opmærksom på, at der på grund af sagsbehandling kan gå en vis tid, inden FødevareErhverv får registreret din overdragelse (leje, køb eller salg) i Enkeltbetaling Online, EHA

Du kan læse mere om at søge online i ”Vejledning om fællesskema 2009”.

- Læs mere om Fællesskema på ferv.fvm.dk/faellesskema

3. Ansøgning og udbetaling

3.1	Ansøgningsfrist og ændringer
3.2	Beregning og udbetaling
3.3	Fradrag i støtten (graduering)
3.4	Progressiv graduering
3.5	Tillægsstøtte bortfalder

Dette kapitel giver dig en introduktion til, hvordan du søger om enkeltbetaling, herunder fristen for ansøgning samt tidspunktet for udbetaling af støtten. Husk ansøgningsfristen den 21. april 2009.

For at søge om enkeltbetaling skal du først og fremmest ved ansøgningsfristen råde over både betalingsrettigheder og støtteberettigede landbrugsarealer. Bemærk, at landbrugsarealet skal være støtteberettiget hele kalenderåret. Se dog [afsnit 5.2](#) om særlige betalingsrettigheder. Du skal også hvert år udfylde og indsende en ansøgning om enkeltbetaling via Fællesskema.

Hvis du det foregående år har ansøgt om enkeltbetaling, får du tilsendt et faktaark om ansøgningsproceduren og et brev med pinkoder i februar i ansøgningsåret. Hvis du er ny ansøger, kan du få skema og vejledning på hjemmesiden eller ved at kontakte Fødevarerhverv.

Du kan finde Fællesskema 2009 og læse mere på www.ferv.fvm.dk/faellesskema.

Samme CVR-/CPR-nr. på betalingsrettigheder og ansøgning

Enkeltbetaling kan søges af enhver person, sammenslutning af personer, foreninger eller ethvert selskab, som opfylder betingelserne for enkeltbetaling. [Læs mere om de generelle betingelser i kapitel 4.](#)

Det er meget vigtigt, at du sikrer dig, at din ansøgning om enkeltbetaling og dine betalingsrettigheder er registreret i Fødevarerhverv med samme CVR-nr./CPR-nr. ved ansøgningsfristen. Hvis dine arealer drives i et I/S, skal I/S'et indsende ansøgning for arealerne, og betalingsrettighederne skal da også overdrages til I/S'et. Det samme gælder, hvis dine arealer er overdraget til et selskab. Ansøger en forening om enkeltbetaling, skal foreningen have oprettet et CVR-nr., som skal benyttes ved indsendelse af ansøgning. Betalingsrettighederne skal registreres i dette nummer.

Hvis et CVR-nr. ophører og ansøgningen skal indsendes i et nyt CVR-nr. eller CPR-nr., skal du huske, at betalingsrettighederne skal overdrages særskilt til det nye CVR-nr./CPR-nr. Overdragelsen af betalingsrettighederne skal være modtaget i Fødevarerhverv senest på dagen for ansøgningsfristen. [Se kapitel 5.](#)

Dette gælder også, hvis et selskab ophører, og én af personerne overtager driften med et nyt CVR-nr. eller CPR-nr.

Vær opmærksom på, at der gælder særlige regler for overdragelse af koblet støtte og tilsagn under miljø- og økologiordningerne. Læs mere i vejledning om producentskifte.

Hvis du er registreret med et CPR-nr. og får et CVR-nr., skal du skriftligt meddele dette til Fødevarerhverv. Det kan fx være i situationer, hvor en ny ansøger med CPR-nr. bliver momsregistreret og overgår til CVR-nr. Husk også at overdrage betalingsrettighederne til CVR-nummeret.

3.1 Ansøgningsfrist og ændringer

Ansøgningsfristen er den 21. april i ansøgningsåret. Hvis denne dato i et år er en lørdag, søndag, mandag eller er en helligdag, så rykkes ansøgningsfristen til den **anden** hverdag, som følger efter den 21. april. Lørdag tælles ikke med som hverdag.

I 2009 er ansøgningsfristen den 21. april. Læs mere om de aktuelle ansøgningsfrister i ”Vejledning til Fællesskema 2009”, som kan findes på www.enkeltbetaling.dk.

Din ansøgning om enkeltbetaling skal senest være modtaget i FødevarerErhverv på dagen for ansøgningsfristen. Hvis vi modtager din ansøgning efter ansøgningsfristen, vil der blive foretaget et fradrag i støtten på 1 % pr. arbejdsdag, ansøgningen er forsinket.

Sidste dag for modtagelse af en forsinket ansøgning er 25 kalenderdage efter ansøgningsfristen. Hvis FødevarerErhverv modtager din ansøgning efter denne dato, bliver der ikke udbetalt støtte for dine betalingsrettigheder i det pågældende ansøgningsår. [Se dog bestemmelserne om force majeure i afsnit 4.5.](#)

Ændring i din ansøgning

Til og med 31. maj i et ansøgningsår kan du ændre **alle oplysninger** i din indsendte ansøgning om enkeltbetaling. Dette gælder også ændring af CVR-nummer, dog kan dette **kun** ændres til et CVR-nummer, der var registreret i Erhvervs- og Selskabsstyrelsen den 21. april 2009. Det kan derimod ikke ændres til et nyoprettet CVR-nummer. Du kan også i denne periode tilføje betalingsrettigheder i forbindelse med en ændring i din ansøgning. Efter den 31. maj kan du **kun** nedsætte det ansøgte areal.

Da ændringsfristen i 2009 udløber på en søndag, bliver fristen i år forlænget til den efterfølgende hverdag, **mandag den 2. juni 2009**. Hvis du pga. en ændring i din ansøgning (Fællesskema 2009) vil overdrage betalingsrettigheder i perioden fra ansøgningsfristen til udløb af ændringsfristen, kan du indsende skema til overdragelse af betalingsrettigheder i perioden fra den 21. april til den 2. juni 2009. Skemaet skal være modtaget af FødevarerErhverv senest den 2. juni 2009, hvis erhverv vil udnytte betalingsrettighederne i 2009.

Det gælder dog i alle tilfælde, at hvis du får besked om kontrol af din bedrift, er det ikke længere muligt at ændre i din ansøgning, heller ikke i de tilfælde, hvor eventuel besked gives inden ændringsfristen den 2. juni 2009.

3.2 Beregning og udbetaling af enkeltbetaling

Støtten afhænger af det støtteberettigede areals størrelse og betalingsrettighedernes hektarstørrelse og værdi. Du kan læse mere om [betalingsrettighedernes værdi i afsnit 5.3](#) og [udnyttelse af betalingsrettigheder i afsnit 5.5](#). Se nedenstående eksempel på en udregning.

Eksempler på beregning af enkeltbetaling

En landbruger anmelder 30 ha støtteberettiget landbrugsjord i ansøgningen om enkeltbetaling via fællesskemaet. Endvidere råder han over 30 ha betalingsrettigheder fordelt på:

- 25 ha almindelige betalingsrettigheder med forskellig værdi afhængig af tillæg: værdi i alt 70.000 kr. (dvs. med en gennemsnitlig værdi på 2.800 kr./ha.)
- 5 ha almindelige betalingsrettigheder tildelt på baggrund af permanent græs à 1500 kr./ha.: værdi i alt 7.500 kr.

Landbrugerens arealanvendelse: 24 ha med vårbyg og 6 ha græs, i alt 30 ha. Landbrugerens betalingsrettigheder udnyttes således:

Hvis landbrugeren ikke har fravalgt at udnytte nogle bestemte betalingsrettigheder i ansøgningen, vil betalingsrettighederne med den højeste værdi blive udnyttet først. Almindelige betalingsrettigheder med høj værdi kan også udnyttes på græsarealer.

25 ha alm. betalingsrettigheder med høj værdi udnyttes på 24 ha med vårbyg og 1 ha med permanent græs.

5 ha alm. betalingsrettigheder tildelt på baggrund af permanent græs udnyttes på 5 ha med permanent græs. Oversigt over anvendelse af rettigheder:

	Vårbyg (24 ha)	Græs (6 ha)	I alt
Almindelige betalingsrettigheder (25 ha)	24 ha	1 ha	25 ha
Almindelige betalingsrettigheder tildelt på baggrund af permanent græs (5 ha)		5 ha	5 ha

FødevarerErhverv godkender alle 30 ha og kan nu beregne enkeltbetalingen. Først beregnes gennemsnitsværdien af betalingsrettighederne for det anmeldte areal:

$$(70.000 + 7.500) \text{ kr.} / 30 \text{ ha} = 2.583,33 \text{ kr./ha}$$

Denne gennemsnitsværdi ganges med det godkendte areal på 30 ha:

$$30 \text{ ha} * 2.583,33 \text{ kr.} = 77.500 \text{ kr. (svarende til ca. 10.387 euro)}$$

Den samlede støtte på i alt 77.500 kr. (minus 5000 €ca. 37.300 kr.) fratrækkes graduering på 7 %, og der udbetales derfor ca. 74.700 kr.

Landbrugerens enkeltbetaling bliver beregnet i euro, dvs. at før udbetalingen omregnes der til d.kr. med den gældende kurs.

Udbetaling af støtten: euro og kroner

Enkeltbetaling bliver udbetalt i perioden mellem den 1. december i ansøgningsåret og den 30. juni i det følgende år.

Enkeltbetaling beregnes i euro, og det samlede støttebeløb bliver omregnet til danske kroner efter den eurokurs, der gælder den sidste bankdag før 1. oktober i ansøgningsåret. Dette betyder, at der i hvert ansøgningsår kan ske ændringer i det udbetalte støttebeløb. Læs mere om betalingsrettighedernes værdi i afsnit 5.3.

Alle støttebeløb, der er angivet i kroner i denne vejledning, er omregnet med en kurs på 7,45 med mindre andet er angivet. Når du får udbetalt enkeltbetaling, vil du få et brev fra FødevarerErhverv, der angiver støttebeløbet i kroner omregnet efter den kurs, der gælder pr. 1. oktober i ansøgningsåret.

Værdien af det udbetalte støttebeløb er som nævnt afhængig af dine betalingsrettigheders værdi. [Læs mere i afsnit 5.3](#). Desuden vil der ske en reduktion af det udbetalte støttebeløb som følge af graduering. Der kan også ske reduktion på grund af eventuelle sanktioner. Læs mere om sanktioner i [kapitel 8 om krydsoverensstemmelse](#) og [bilag F om kontrol](#).

3.3 Fradrag i støtten ved graduering

Der vil i 2009 blive fratrukket 7 % af den del af din totale direkte landbrugsstøtte (graduering), som ligger over 5.000 euro svarende til ca. 37.300 kr.. Fradraget er 8 % i 2010, 9 % i 2011 og 10 % i 2012. Hovedparten af fradraget bliver stillet til rådighed for projekter i Danmark under land-distriktsprogrammet. Det drejer sig om henholdsvis 80 % af det oprindeligt vedtagne fradrag, dvs. de første 5 % og 100 % af den øvrige del, dvs. de sidste 2 %.

Den totale direkte støtte, er støtten fra følgende ordninger:

- Enkeltbetaling
- Handypræmie
- Præmie for moderfår
- Stivelseskartofler
- Proteinafgrøder
- Energiafgrøder

Læs mere om de øvrige ordninger i [kapitel 6, produktionsafhængige støtteordninger](#).

Eksempel på graduering

Eksempel 1. Landbruger A's totale direkte støtte udgør 26.500 kr.

A får udbetalt hele beløbet, da gradueringen kun sker af det beløb der er over 5.000 euro, ca. 37.300 kr.

Eksempel 2. Landbruger B's totale direkte støtte udgør 218.000 kr.

B får udbetalt 218.000 kr. minus et fradrag på $(218.000 - 37.300 \text{ kr.}) * 7 \% = 12.649 \text{ kr.}$

I alt får landbruger B udbetalt 205.351 kr. i støtte.

3.4 Progressiv graduering

Hvis det samlede direkte støttebeløb for en bedrift er større end €300.000, vil den del af støttebeløbet, der ligger over €300.000, blive reduceret med yderligere 4 %.

Eksempel på progressiv graduering

Eksempel Landbruger A's totale direkte støtte inkl. enkeltbetaling udgør 330.500 euro, svarende til ca. 2.465.894 kr.

Udbetaling af støtte bliver som følger

Alm. graduering (7 % i 2009):

$330.500 \text{ euro} - 5.000 \text{ euro} = 325.500 \text{ euro} * \text{graduering på } 7\% = 22.785 \text{ euro}$

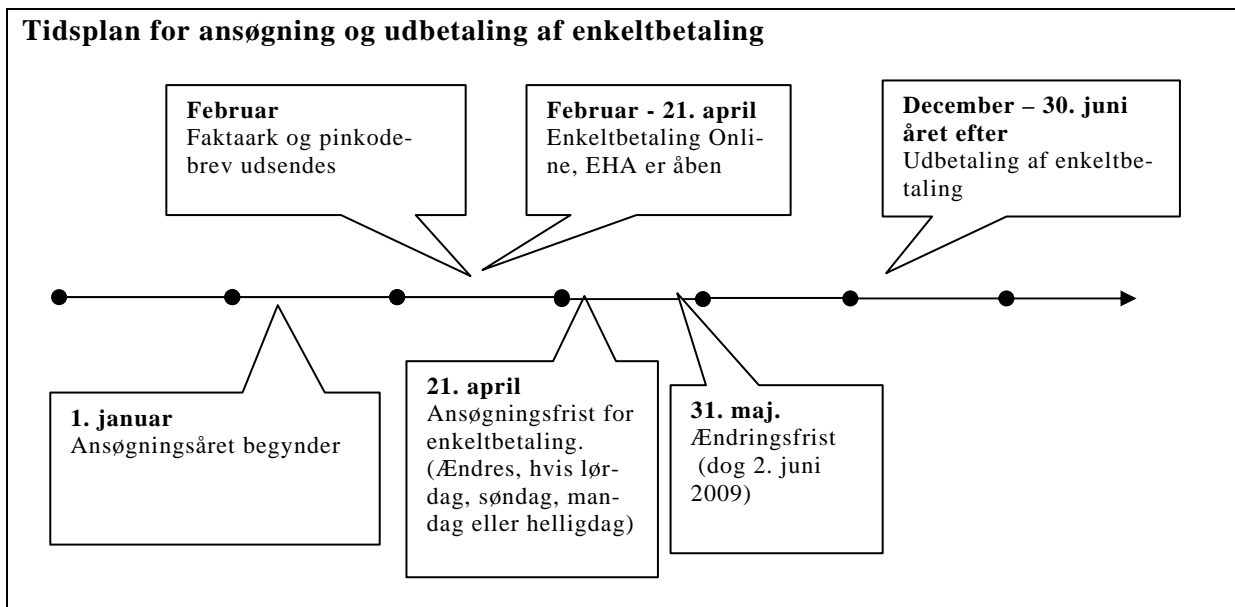
Progressiv graduering (beløb > 300.000 + 4 %):

$(330.500 \text{ euro} - 300.000 \text{ euro}) : 30.500 \text{ euro} * \text{graduering på } 4\% = 1.220 \text{ euro}$

I alt får landbruger A således udbetalt $330.500 \text{ euro} - 22.785 \text{ euro} - 1.220 \text{ euro} = 306.495 \text{ euro}$, svarende til 2.286.790 kr. i direkte støtte.

3.5 Tillægsstøtten bortfalder

Graduering er ændret til kun at blive beregnet af den direkte støtte over 5.000 euro, jf. afsnit 3.3. Det betyder at udbetaling af tillægsstøtte er ophørt fra og med 2009.

Figur 3.5 Tidsplan for ansøgning og udbetaling af enkeltbetaling

4. Generelle støttebetingelser

4.1	Betingelser for at få enkeltbetaling
4.2	Aktiv landbruger
4.3	Rådighedsdatoen
4.4	Særlige omstændigheder

Dette kapitel giver en oversigt over de generelle betingelser, som du skal opfylde for at modtage enkeltbetaling. Du skal huske at indsende en ansøgning. Du skal råde over betalingsrettigheder. Du skal have rådighed over støtteberettigede arealer på rådighedsdatoen.

4.1 Betingelser for at få enkeltbetaling

Nedenstående tabel viser en oversigt over de vigtigste betingelser, og hvor du kan læse mere om dem.

Betingelse	Indhold	Læs mere
Aktiv landbruger. Du skal være aktiv landbruger på ansøgningstidspunktet	Det betyder, at du skal udøve en landbrugsaktivitet	Nedenfor
Betalingsrettigheder. Du skal råde over betalingsrettigheder ved ansøgningstidsfristen	Betalingsrettighederne blev tildelt i 2005 og for arealer med permanente frugt- og grøntafgrøder i 2008. Betalingsrettigheder kan købes og sælges. De kan også lejes midlertidigt. Sidstnævnte dog med et støt-teberettiget areal.	Kapitel 5
Støtteberettiget areal. Du skal på ansøgningstidspunktet råde over et støtteberettiget areal. Arealet skal være støt-teberettiget hele kalenderåret	Du skal i din ansøgning om enkeltbetaling anmelde et støtteberettiget areal i hektar. Der kan kun udbetales støtte til den del af arealet, som du har betalingsrettigheder til. Støtteberettigede arealer er både dyrkede og udyrkede landbrugsarealer, arealer med permanent græs, arealer med permanente afgrøder samt arealer med lavskov, jf. nedenfor. Arealerne skal være støtteberettigede hele kalenderåret	Kapitel 5 og bilag A
Rådighed. Du skal råde over de støtteberettigede arealer på dagen for ansøgningsfristen	Rådighedsdatoen gælder for alle arealer på bedriften, som du søger støtte til	Nedenfor
Krydsoverensstemmelse. Du skal overholde reglerne om krydsoverensstemmelse	Reglerne vedrører miljø, sundhed og dyrevelfærd	Kapitel 8 og KO-vejledning
GLM. Du skal overholde kravene om god landbrugs- og miljømæssig stand (GLM).	Reglerne om GLM vedrører alle landbrugsarealer, herunder særligt arealer der ikke anvendes til produktion af landbrugsafgrøder	Bilag C

Tabel 4.1 Betingelser for at få enkeltbetaling

Kunstigt skabte betingelser for støtte

Selv om de formelle støttebetingelser er overholdt, udbetales der ikke støtte, hvis en landbruger kunstigt har skabt betingelser for at opnå støtte i strid med støtteordningens formål.

4.2 Aktiv landbruger

For at du kan udnytte dine betalingsrettigheder og få udbetalt enkeltbetaling og andre former for direkte landbrugsstøtte, skal du være aktiv landbruger på ansøgningstidspunktet. Det betyder, at du skal udøve en landbrugsaktivitet. Konkret omfatter dette landbrugs- og gartneriproduktion herunder høst, malkning, opdræt af husdyr, hold af husdyr til landbrugsformål eller at bevare jorden i god landbrugs- og miljømæssig stand (GLM). Læs mere om GLM i [bilag C](#).

Produktion af juletræer og pyntegrønt på landbrugsjord, der danner grundlag for omsætning, betragtes også som en landbrugsaktivitet, men arealerne er ikke støtteberettigede under ordningen Enkeltbetaling. I tvivlstilfælde skal ansøger kunne dokumentere en omsætning fx salg af juletræer eller pyntegrønt. Skovbrug er heller ikke en landbrugsaktivitet. Læs mere om ikke-støtteberettigede arealer i afsnit [A.4](#).

4.3 Rådighedsdato

Det er den landbruger, som har rådighed over et støtteberettiget areal på dagen for ansøgningsfristen for enkeltbetaling, som kan søge om enkeltbetaling i det pågældende år. Ansøgningsfristen er den 21. april 2009. Det betyder fx, at hvis en landbruger inden ansøgningsfristen har indgået aftale om salg eller bortforpagtning af et areal, men rådigheden over jorden først overgår efter ansøgningsfristen, så er det den sælgende/ bortforpagtende landbruger, som skal indsende ansøgning om støtte for arealet. Bemærk, at det fortsat er ansøger, der er fuldt ansvarlig for overholdelse af støttebetingelserne i hele kalenderåret.

Hvis landbrugeren i sin ansøgning har glemt arealer, som han rådede over på ansøgningstidspunktet, eller har ændret anvendelsen af et areal, har han mulighed for at ændre ansøgningen frem til ændringsfristen, den 2. juni 2009. Forudsætningen for at få støtte til tilføjede arealer i ændringsperioden er dog i alle tilfælde, at landbrugeren har rådighed over arealet den 21. april i 2009.

Kontrol af om ansøger havde rådighed over det anmeldte areal på datoen for ansøgningsfristen den 21. april 2009 indgår både i den administrative og den fysiske kontrol. Ved den fysiske kontrol vil du blive bedt om dokumentation for rådigheden over arealerne i din ansøgning. Hvis du har forpagtede arealer, bør du derfor sikre dig en skriftlig aftale, der giver dig råderet over arealerne på datoen for ansøgningsfristen. Hvis du i en kontrolsituation ikke kan dokumentere råderet over arealerne den 21. april 2009, bliver disse afvist. Afvisningen betragtes som en arealafvigelse og vil medføre en sanktion. Læs mere i bilag F om kontrol og sanktion.

Regler om krydsoverensstemmelse og GLM

Det er den landbruger, der søger om støtten, som har ansvaret for, at kravene til krydsoverensstemmelse, herunder GLM-kravene er overholdt i hele det pågældende kalenderår. Dette gælder for alle arealer tilhørende bedriften på dagen for ansøgningsfristen. Reglerne betyder, at ansøger derfor også er ansvarlig for arealer, der er frasolgt eller bortforpagtet efter ansøgningsfristen. Læs mere i [kapitel 8](#) og bilag C.

4.4 Særlige omstændigheder

Du kan være i en særlig situation, der har indflydelse på din ansøgning om enkeltbetaling. Disse særlige omstændigheder beskrives i dette afsnit.

Force Majeure

Hvis helt ekstraordinære og uforudsigelige begivenheder medfører, at du ikke kan overholde reglerne i enkeltbetalingsordningen, kan der efter en konkret vurdering ses bort herfra.

Eksempler på særlige begivenheder er dødsfald, alvorlig sygdom, naturkatastrofer eller brand samt udbrud af smitsomme sygdomme i besætningen. De særlige begivenheder skal vedrøre dig selv eller din nærmeste familie.

Der skal være sammenhæng mellem årsagen til overtrædelsen af reglen og tidspunktet for den særlige begivenhed. For at kunne påberåbe sig force majeure eller særlige omstændigheder skal du underrette FødevarerErhverv indenfor 10 arbejdsdage fra det tidspunkt, hvor du igen er i stand til det. Du skal også indsende dokumentation for de særlige forhold, som du vil påberåbe dig. Dokumentation kan fx være en lægeattest.

Udbetaling af støtte

Støtten udbetales til den, der indsender Fællesskemaet, dette uanset at arealet overdrages til en anden landbruger i løbet af kalenderåret.

Hvis det er aftalt mellem parterne, at køberen/forpagteren skal have støtten udbetalt, kan der dog til FødevarerErhverv indsendes en erklæring om notering af transport i støtten. FødevarerErhverv noterer transporten med respekt af foranstående kreditorer og med forbehold for statens modregningsret.

Producentkifte - en hel bedrift

Hvis en hel bedrift bliver overdraget fra én landbruger til en anden, betragtes dette som et producentkifte. I disse tilfælde kan erhverver af en bedrift samtidig med overtagelsen af bedriften indtræde i overdragers rettigheder og forpligtelser under støtteordningen.

Da betingelsen for at søge om enkeltbetaling er, at ansøger råder over arealet den 21. april 2009, kan der **ikke** meddeles producentkifte til FødevarerErhverv, hvis der udelukkende søges om enkeltbetaling. Hvis ansøger er et interessentskab og dette ophører, dvs. at Erhvervs- og Selskabsstyrelsen lukker CVR-nummeret, inden udbetaling af støtten, kan der dog meddeles producentkifte. Hvis dette ikke sker kontakter FødevarerErhverv ansøger for at få oplyst, hvem støtten skal udbetales til.

Hvis der søges om koblet vegetabilsk støtte, dvs. non-food, energi- og proteinafgrøder eller kartoffelstivelse, husdyrpræmier eller hvis overdrager har et tilsagn under miljø- og økologiordningerne, **skal** der meddeles producentkifte til FødevarerErhverv.

FødevarerErhverv udbetaler støtten, dvs. både enkeltbetaling og evt. koblet vegetabilsk støtte til den landbruger, der har indsendt Fællesskemaet. Der kan dog indsendes en transport, hvor overdrager overfører støtten til erhverver.

Bemærk, at producentkifte kun omfatter overdragelse af jorden samt evt. tilknyttede støtteordninger og ikke betalingsrettigheder, som du skal overdrage særskilt ved at indsende et overdragelseskema, se [kapitel 5](#).

Bemærk også, at det nu som hovedregel er den ansøger, der råder over arealet på dagen for ansøgningsfristen, og som har indgivet ansøgningen om enkeltbetaling, der bliver holdt ansvarlig for overholdelse af reglerne for krydsoverensstemmelse i hele kalenderåret. Læs mere i [kapitel 8](#).

Vejledningen om producentskifte – september 2008, beskriver reglerne og betydningen af et producentskifte for landbrugere, der har søgt koblet vegetabilsk støtte, husdyrpræmier, tilsagn til miljø- og økologiordninger. Vejledningen indeholder også et kapitel om Plantedirektoratets register for gødningsregnskab. Du kan finde vejledningen på www.enkeltbetaling.dk under [skema og vejledning](#) eller bestille den i FødevarerErhverv.

Ekspropriation

Ekspropriation betyder, at offentlige myndigheder varigt eller for en periode overtager dine arealer.

Hvis en offentlig myndighed ved ekspropriation eller ved frivillig aftale overtager dine arealer varigt eller midlertidigt, vil du som oftest ikke kunne opfylde kravet om, at arealerne skal være støtteberettigede landbrugsarealer i hele det pågældende kalenderår.

Du kan ikke søge om enkeltbetaling for et areal, hvis myndigheden overtager det inden udløbet af fristen for rettidig indsendelse af ansøgning om enkeltbetaling det pågældende kalenderår. Hvis arealet allerede indgår i din ansøgning, skal du trække det ud af ansøgningen, hvis ekspropriationen betyder, at arealet overgår til ikke-landbrugsmæssig anvendelse i løbet af det pågældende år. Konstateres det i forbindelse med administrativ eller fysisk kontrol, at arealet på grund af ekspropriation ikke opfylder kravene til støtteberettigede landbrugsarealer, vil forholdet blive betragtet som en arealafvigelse, der kan medføre sanktion, hvis du ikke forinden har underrettet FødevarerErhverv om ekspropriationen.

Hvis et areal på grund af ekspropriation ikke opfylder betingelserne for støtteberettigede arealer i hele kalenderåret, vil de tilknyttede betalingsrettigheder som hovedregel ikke være udnyttet. Du kan dog i særlige tilfælde anmode FødevarerErhverv om, at betalingsrettighederne alligevel anerkendes som udnyttede, selvom de ikke danner grundlag for udbetaling af støtte. Det forudsætter, at myndighederne først har overtaget arealerne efter ansøgningsfristen og at du ikke har haft nogen mulighed for at kunne forudse, at støttebetingelserne ikke ville blive opfyldt hele året.

Hvis myndighederne kun overtager et areal i forbindelse med anlægsaktiviteter, der højst strækker sig over 5 arbejdsdage, vil du stadig være berettiget til enkeltbetaling for arealet. Det forudsætter dog, at arealet straks efter arbejdets afslutning reetableres som støtteberettiget landbrugsareal. Det er ikke nødvendigt at underrette FødevarerErhverv om sådanne kortvarige anlægsarbejder på højst 5 arbejdsdage. Strækker arbejdet sig derimod over en længere periode end 5 arbejdsdage, skal du straks underrette FødevarerErhverv. Vi vil derefter tage stilling til, om arealet fortsat er støtteberettiget.

Eventuel erstatning for mistet støtte efter enkeltbetalingsordningen som følge af ekspropriation vedrører ikke FødevarerErhverv, men er alene en sag mellem dig og den myndighed, der står for ekspropriationen.

5. Betalingsrettigheder

5.1	Tildeling af betalingsrettigheder
5.2	Typer af betalingsrettigheder
5.3	Værdien af betalingsrettigheder
5.4	Udnyttelse af betalingsrettigheder
5.5	FødevarerErhvervs udnyttelsesrækkefølge
5.6	Ikke udnyttede betalingsrettigheder
5.7	Overdragelse af betalingsrettigheder
5.8	Pant

Dette kapitel orienterer dig om, hvordan du udnytter og overdrager de forskellige typer af betalingsrettigheder. Enkeltbetaling er ikke betinget af, hvad du dyrker på dine marker. Derfor kan du fx udnytte betalingsrettigheder tildelt på grundlag af arealer med permanent græs på arealer med andre støtteberettigede afgrøder og på udyrkede landbrugsarealer.

5.1 Tildeling af betalingsrettigheder

Betalingsrettighederne blev tildelt i 2005 og for så vidt angår arealer med permanente frugt- og grøntafgrøder i 2008.

For at få udbetalt støtte i ansøgningsåret skal du på dagen for ansøgningsfristen råde over både betalingsrettigheder og et støtteberettiget landbrugsareal. Bemærk, at landbrugsarealet skal være støtteberettiget hele kalenderåret. Bemærk, at du frem til ændringsfristen kan ændre i din indsendte ansøgning om enkeltbetaling, herunder meddele deraf følgende overdragelse af betalingsrettigheder. Betalingsrettigheder giver hvert år den, der råder over betalingsrettigheden, ret til at få enkeltbetaling. Betalingsrettighederne hører ikke til et konkret stykke jord. Betalingsrettighederne kan handles uafhængigt af jorden og kan frit anvendes på et hvilket som helst anmeldt og støtteberettiget areal i et ansøgningsår.

Hvis du ikke råder over betalingsrettigheder i 2009, kan du købe eller leje betalingsrettigheder. Leje af betalingsrettigheder sker dog sammen med et støtteberettiget areal af mindst samme størrelse. Dette skal meddeles til FødevarerErhverv på et overdragelsesskema. Bemærk, at betalingsrettigheder ikke erhverves automatisk ved køb af en ejendom. Det vil sige, at du skal have betalingsrettigheder overdraget fra en anden landbruger varigt (salg) eller midlertidigt (leje). Du kan læse i [afsnit 5.7](#) om overdragelse af betalingsrettigheder.

Se [kapitel 7](#) vedrørende tildeling af betalingsrettigheder fra den nationale reserve.

5.2 Typer af betalingsrettigheder

I 2009 er udtagningsrettigheder ændret til almindelige betalingsrettigheder.

- **Almindelige betalingsrettigheder.** Dette er betalingsrettigheder, der enten er tildelt på grundlag af et støtteberettiget dyrket/udyrket areal eller er tildelt på grundlag af arealer med permanent græs. Udtagningsrettighederne er fra og med 2009 ændret til almindelige betalingsrettigheder, det betyder at almindelige betalingsrettigheder også kan være tildelt på grundlag af udtagne arealer.

De almindelige betalingsrettigheder kan ud over basisværdien have et kvæg-, mæketillæg eller individuelt sukkertillæg. Tillæggene kan være tildelt på baggrund af modtagelse af

kvægpræmier i perioden fra 2000 til 2002, mælkekvotens størrelse pr. 31. marts 2005 eller kontrakten for den sukkerkvote, der var registreret hos Danisco 8. marts 2006. Tillæggene kan også være tildelt fra den nationale reserve.

Uanset hvordan betalingsrettighederne er tildelt historisk, så kan de frit anvendes på alle støtteberettigede arealer.

- **Særlige rettigheder.** Betalingsrettigheder tildelt udelukkende på grundlag af et kvæg- og/eller mæketillæg til landbrugere uden jord.

5.3 Værdien af betalingsrettigheder

Basisværdien af almindelige betalingsrettigheder, der blev tildelt på grundlag af det dyrkede/udyrkede areal, og for udtagne arealer var 2.240 kr./ha. (2005-kurs) i 2005. Værdien af betalingsrettigheder tildelt for arealer med permanent græs var 500 kr. i 2005. Basisværdien har siden ændret sig, fx er den forhøjet på grund af sukkerreformen. Den samlede pålydende værdi af almindelige betalingsrettigheder kan variere, da de også kan omfatte kvæg- og/eller mæketillæg, samt fra 2008 eventuelt et individuelt sukkertillæg. Vær opmærksom på, at der fra en betalingsrettigheds pålydende værdi vil blive fratrukket graduering inden udbetaling af støtten, læs mere i [kapitel 3](#).

Basisværdien ændres i 2009 og frem

Basisværdien ændres i de kommende år pga. opskrivningen af betalingsrettigheder tildelt på baggrund af permanente græsarealer og sukkerreformen. Basisværdien bliver genberegnet hvert år bl.a. på baggrund af antallet af betalingsrettigheder.

Herunder ses værdierne for 2009 og en foreløbig beregning af udviklingen i basisværdien fra 2010-2012. **Kurs: 1 € = 7,4611.** Kursen ændres hvert år i oktober.

	2009	2010	2011	2012
Basisværdi betalingsrettigheder - dyrket/udyrket (€pr. ha)	301,53	298,94	301,92	305,15
Basisværdi betalingsrettigheder - dyrket/udyrket (kr. pr. ha)	2.250	2.230	2.253	2.277
Basisværdi rettigheder, tildelt for permanent græs (€pr. ha)	201,04	281,46	294,86	305,15
Basisværdi rettigheder, tildelt for permanent græs (kr. pr. ha)	1.500	2.100	2.200	2.277

Tabel 5.3 Udviklingen i basisværdierne

Det individuelle sukkertillæg

Indtil 2008 blev Danmarks pulje, tildelt som følge af Sukkerreformen, udelukkende anvendt til en generel forhøjelse af basisværdien af betalingsrettigheder tildelt for dyrkede/udyrkede arealer og udtagningsrettigheder (**det generelle sukkertillæg**). Fra 2008 anvendes en del af puljen til **individuelle sukkertillæg**. Bemærk, at betalingsrettigheder tildelt på baggrund af arealer med permanent græs ikke bliver forhøjet med et generelt sukkertillæg.

De sukkerroeavlere, der pr. 8. marts 2006 havde kontrakt med Danisco om levering af sukkerroer, kunne søge et individuelt sukkertillæg. Sukkertillægget blev fordelt på de betalingsrettigheder, som ansøgeren om individuelt sukkertillæg ejede pr. 21. april 2006 undtagen udtagningsrettighederne. Det individuelle sukkertillæg stiger fra og med 2009 til det fulde beløb.

Basisværdi for betalingsrettigheder tildelt på grundlag af permanent græs

Basisværdien for betalingsrettigheder tildelt på grundlag af arealer, der var med permanent græs den 21. april 2003, stiger til ca. 1.500 kr. i 2009, til ca. 2.100 kr. i 2010 og til ca. 2.200 kr. i 2011. I 2012 vil basisværdien for alle betalingsrettigheder være ens.

Særlige rettigheder

Værdien af de særlige betalingsrettigheder kan variere, men ved tildelingen kunne værdien af betalingsrettigheden højst udgøre 5.000 euro. Værdien af de særlige rettigheder bliver dog også forhøjet som følge af sukkerreformen.

Opskrivning af tillæg fra National reserve 2009

I 2009 anvendes en del af den nationale reserve til en generel opskrivning af alle betalingsrettigheder. Dette medfører at alle kvægtillæg, mæketillæg og sukkertillæg opskrives med 0,366 %. Derefter reguleres basisværdien som følge af opskrivningen af betalingsrettigheder tildelt på baggrund af permanente græsarealer.

Eksempel. Landmand A har 25 betalingsrettigheder. 20 er med mæketillæg og 5 er rettigheder tildelt for permanent græs

Værdi i 2008

Basisværdi almindelige betalingsrettigheder i alt 20 ha * 2314 kr./ha = 46.280 kr.
 Betalingsrettigheder, tildelt for permanent græs 5 ha * 500 k/ha = 2.500 kr.
 Mæketillæg i alt = 10.000 kr.
I alt = 58.780 kr.

Værdi i 2009

Basisværdi almindelige betalingsrettigheder i alt 20 ha * 2250 kr./ha = 45.000 kr.
 Betalingsrettigheder, tildelt for permanent græs 5 ha * 1.500 k/ha = 7.500 kr.
 Mæketillæg i alt = 10.000 kr. * (1+0,366 %) = 10.036,60 kr.
I alt = 62.537 kr.

Nedsættelse af kvægtillæggene 2009-2012

Kvægtillæg tildelt på baggrund af udbetaling af kvægpræmier i referenceperioden fra 2000 til 2002 og kvægtillæg tildelt fra den nationale reserve nedsættes i perioden fra 2009 til 2012 med i alt 56,25 pct. Dette gælder for kvægtillæg på alle typer af betalingsrettigheder, også særlige betalingsrettigheder. Nedsættelsen er fordelt med 4 lige store andele på ca. 14,06 pct. i hvert af årene, dvs. at værdien af et samlet kvægtillæg vil udvikle sig således:

Kvægtillæg 2005-2008	Opskrivning 0,366 %	Kvægtillæg 2009	Kvægtillæg 2010	Kvægtillæg 2011	Kvægtillæg 2012
	100 pct.	ca. 85,94 pct.	ca. 71,88 pct.	ca. 57,81 pct.	ca. 43,75 pct.
Fx 15.000 kr.	15.055 kr.	12.938 kr.	10.822 kr.	8.703 kr.	6.587 kr.

Tabel 5.3 Tabel over kvægtillæggets udvikling fra 2009-2012

Du kan se værdierne af dine registrerede betalingsrettigheder på eha.dffe.dk.

5.4 Udnyttelse af betalingsrettigheder

Du kan få udbetalt enkeltbetaling for de betalingsrettigheder, som du råder over på dagen for ansøgningsfristen, og som du udnytter ved at anmelde et støtteberettiget areal i din ansøgning via fællesskema. Du kan dog også anmelde de betalingsrettigheder, som du har erhvervet efter ansøgningsfristen. Dette kan kun ske som en ændring af din indsendte ansøgning om enkeltbetaling og overdragelsen skal være modtaget i FødevarerErhverv senest 2. juni 2009.

Nedenstående skema viser, hvilke arealer du kan udnytte dine betalingsrettigheder på:

Type betalingsrettighed	Støtteberettigede arealer de kan udnyttes på	Læs mere
Alm. betalingsrettigheder (inkl. betalingsrettigheder tildelt på grundlag af permanent græs)	<ul style="list-style-type: none"> • Dyrkede arealer • Udyrkede arealer • Græsarealer: omdriftsgræs og permanent græs • Arealer med permanente afgrøder • Arealer med lavskov • Visse arealer omfattet af tilsagn fra Skov- og Naturstyrelsen om skovrejsning, hvis der blev udbetalt enkeltbetaling for arealet i 2008 • Arealer med tilsagn om tilskud til miljøordninger med udtagningsforpligtelse eller mulighed for udtagning, hvis der blev udbetalt enkeltbetaling for arealet i 2008 	Bilag A Bilag C Bilag D
Særlige betalingsrettigheder	<ul style="list-style-type: none"> • Udnyttelsen sker ved at opretholde mindst 50 % af antal storkreaturer (SK), som er meddelt ved tildelingen af de særlige betalingsrettigheder • Det er også muligt at udnytte særlige rettigheder på støtteberettigede arealer. I så fald ændrer den særlige betalingsrettighed status én gang for alle til en almindelig rettighed 	Se dette afsnit

Du kan kun udnytte det antal betalingsrettigheder, der svarer til det fastslåede støtteberettigede areal i det pågældende ansøgningsår.

Det betyder, at hvis:

- du har flere betalingsrettigheder end støtteberettigede arealer i hektar, bliver der højst udbetalt støtte på basis af dine støtteberettigede arealer i hektar
- du har flere støtteberettigede arealer i hektar end betalingsrettigheder, bliver der højst udbetalt støtte på basis af dine betalingsrettigheder

Du kan altid finde en oversigt over dine betalingsrettigheder på <http://eha.dffe.dk>. Du skal være opmærksom på, at registreringen kun omfatter de overdragelser, hvor du har modtaget et brev om at registreringen er sket. Øvrige overdragelser vil endnu ikke være registreret i Enkeltbetaling Online, EHA.

Hvis antallet af dine betalingsrettigheder er forskellig fra antallet af hektar, har det konsekvenser for mulighederne for at udnytte dine betalingsrettigheder, jf. nedenstående eksempel.

Eksempel på udnyttelse af betalingsrettigheder, hvis antal rettigheder og ha er forskellige

A har 85 almindelige betalingsrettigheder

Eksempel 1

A anmelder i ansøgningen:	A får udbetalt støtte på grundlag af:
79 ha dyrket/udyrket areal	79 almindelige betalingsrettigheder

6 almindelige betalingsrettigheder er ikke udnyttet.

Eksempel 2

A anmelder i ansøgningen:	A får udbetalt støtte på grundlag af:
90 ha dyrket/udyrket areal	85 almindelige betalingsrettigheder

A har kun 85 ha betalingsrettigheder, og får derfor ikke udbetalt støtte for 5 ha støtteberettiget areal, da antal betalingsrettigheder er lavere end antal hektar støtteberettiget areal.

Udnyttelse af almindelige betalingsrettigheder

Betalingsrettighederne kan udnyttes på alle typer støtteberettigede arealer.

Det var kun ved tildelingen af betalingsrettigheder, der blev skelnet mellem almindelige betalingsrettigheder tildelt på grundlag af dyrkede/udyrkede landbrugsarealer, og betalingsrettigheder tildelt på grundlag af arealer med permanent græs 21. april 2003, da sidstnævnte har en lavere værdi. Efter tildelingen betegnes disse som "almindelige betalingsrettigheder", og de kan anvendes på alle typer støtteberettigede arealer.

Der er heller ikke krav om, at du har kvæg- eller mælkeproduktion, selvom dine betalingsrettigheder omfatter et kvæg- og/eller mælketillæg. Tilsvarende er der heller ikke krav om sukkerproduktion i forbindelse med det individuelle sukkertillæg.

Udnyttelse af udtagningsrettigheder

Udtagningsrettigheder blev tildelt på grundlag af din ansøgning om enkeltbetaling i 2005. I 2009 er udtagningsrettighederne ændret til almindelige betalingsrettigheder, der kan udnyttes på alle typer støtteberettigede arealer.

Udnyttelse af betalingsrettigheder på støtteberettigede arealer under 1 hektar

En betalingsrettighed svarer som udgangspunkt til en hektar. Hvis du eksempelvis har 11 betalingsrettigheder, der alle svarer til 1 hektar, men kun anmelder 10,5 støtteberettigede hektar i din støtteansøgning, så vil alle 11 betalingsrettigheder blive betragtet som udnyttet. Der vil dog kun blive udbetalt støtte til 10,5 hektar, dvs. værdien af 10 betalingsrettigheder og 50 % af værdien af den ene betalingsrettighed. Se i øvrigt rækkefølgen for FødevarerErhvervs anvendelse af dine betalingsrettigheder i afsnit 5.65.

Udnyttelse af særlige betalingsrettigheder

Hvis du råder over særlige betalingsrettigheder, dvs. betalingsrettigheder uden jord, kan du udnytte dem ved at opretholde en kvægproduktion svarende til minimum 50 % af det fastsatte krav om storkreaturer (SK-krav).

Udnyttelsen måles i storkreaturer, SK, der beregnes som det antal dage dyret har været i besætningen ganget med følgende faktorer:

- Handyr (tyre og stude), kvier fra 24 måneder, ammekøer og malkekøer: 1,0 SK
- Handyr (tyre og stude) og kvier fra 6 måneder til og med 24 måneder: 0,6 SK
- Handyr og hundryr under 6 måneder: 0,2 SK

Du skal opfylde SK-kravet for **hver enkelt særlig betalingsrettighed** for at få udbetalt værdien af denne særlige betalingsrettighed. Har du en mindre kvægproduktion (SK) end det samlede SK-krav for alle de særlige rettigheder, kan du udnytte de særlige betalingsrettigheder, som svarer til den aktuelle kvægproduktion. Det kan ikke lade sig gøre at opdele en særlig betalingsrettighed og udnytte den delvist.

Eksempel på udnyttelse af særlige betalingsrettigheder

Landbruger A har 2 særlige betalingsrettigheder. Den første har værdien 37.272 kr. (5000 €) og et SK-krav på 100. Den anden har værdien 18.636 kr. (2.500 €) og et SK-krav på 50. Hvis A's produktion er på 30 SK, er det kun den mindste af de to særlige rettigheder på 50 der kan udnyttes.

Hvis A skal udnytte den højeste betalingsrettighed, skal A som minimum have en produktion på 50 SK (50 % af 100 SK).

Dine særlige betalingsrettigheder kan også udnyttes ved at du anmelder dem sammen med et støtteberettiget areal. Hvis du gør dette, bliver de særlige betalingsrettigheder ændret til almindelige betalingsrettigheder. Det betyder, at de efterfølgende kun kan udnyttes på et støtteberettiget areal og ikke ved opretholdelse af en kvægproduktion.

5.5 Fødevarerhvervs udnyttelsesrækkefølge

I denne rækkefølge anvender Fødevarerhverv dine betalingsrettigheder

Hvis du ikke selv angiver i din ansøgning, hvilke betalingsrettigheder du ikke ønsker at udnytte, vil Fødevarerhverv fastlægge rækkefølgen. Fødevarerhverv tager ikke hensyn til 3-årsreglen (2-årsreglen fra og med 2010) for udnyttelse af betalingsrettigheder (se afsnit 5.7).

Fødevarerhverv anvender betalingsrettighederne med den højeste værdi først. Hvis flere betalingsrettigheder har samme værdi, vil de betalingsrettigheder, der dannede grundlag for udbetaling af enkeltbetaling det foregående år, blive anvendt først.

5.6 Ikke-udnyttede betalingsrettigheder

Reglen om, at betalingsrettigheder skal udnyttes mindst én gang hvert tredje år (3-årsreglen) ændres til en 2-års regel. Udnyttede betalingsrettigheder inddrages til den nationale reserve. 2-års reglen gælder dog først for betalingsrettigheder, der ikke udnyttes i 2009. En betalingsrettighed inddrages ikke i 2009, hvis den udnyttes i 2009 og senest var udnyttet i 2006. Tilsvarende gælder for betalingsrettigheder, der udnyttes i 2010. De inddrages ikke, hvis de senest blev udnyttet i 2007.

Hvis du har flere betalingsrettigheder end støtteberettigede hektar, kan du inden for 2 års perioden rokere anvendelsen af dine betalingsrettigheder på dit areal, således at alle betalingsrettigheder udnyttes mindst én gang i løbet af 2 års perioden.

Hvis du får overdraget (køber eller lejer) betalingsrettigheder, er det vigtigt, at du sikrer dig oplysninger om, hvornår betalingsrettighederne blev udnyttet sidst.

5.7 Overdragelse af betalingsrettigheder

Betalingsrettigheder kan kun overdrages til en anden landbruger. Dette kan ske på et hvilket som helst tidspunkt. Overdragelsen kan være varig (salg) eller midlertidig (udlejning). Du kan sælge betalingsrettigheder, med eller uden jord, men du kan kun udleje betalingsrettigheder, hvis det sker sammen med et støtteberettiget landbrugsareal, der mindst svarer til antal betalingsrettigheder målt i hektar. Læs mere i ”Vejledning til overdragelse af betalingsrettigheder” under [skema og vejledning](#) på www.enkeltbetaling.dk.

Vær opmærksom på, at overdragelse af betalingsrettigheder ikke omfatter overdragelse af eventuel koblet støtte eller tilsagn under miljø- og økologiordningerne.

Situationer, hvor du skal huske at overdrage betalingsrettigheder

Fødevarerhverv anvender dit CVR-nr. eller CPR-nr. ved udbetaling af enkeltbetaling. Det er derfor vigtigt, at du sikrer dig, at du ved ansøgningsfristen har registreret dine betalingsrettigheder under det CVR-nr. eller CPR-nr., som du vil anvende på dit Fællesskema 2009. Du skal især være opmærksom i nedenstående situationer:

- køb af en bedrift,
- salg af en bedrift,
- arv og generationsskifte,
- forpagtning af hele eller dele af en bedrift,
- ændring af juridisk status (virksomhedsstatus),
- sammenlægning af bedrifter,
- opsplitting af bedrifter.

Opsplitting af betalingsrettigheder ved overdragelse med jord

En betalingsrettighed svarer som udgangspunkt til en hektar jord. Hvis du overdrager betalingsrettigheder med jord varigt eller midlertidigt, kan der være behov for at opsplitte dem i mindre enheder. Det kan kun finde sted, hvis du overdrager betalingsrettigheder sammen med **præcis det samme** støtteberettigede areal, der kan begrunde en sådan opsplitting. Betalingsrettigheder, der er blevet opsplittet, kan ikke lægges sammen igen.

Eksempel på midlertidig overdragelse med jord

Landbruger A udlejer 5,35 ha til naboen B. Det er aftalt, at udlejningen også skal omfatte almindelige betalingsrettigheder. A kan kun overdrage rettigheder midlertidigt og opsplitte betalingsrettigheder, når det sker sammen med præcis det samme areal.

A har på udlejningstidspunktet 15 almindelige betalingsrettigheder, på hver 1 ha. A opsplitter en rettighed på 1 ha i to nye betalingsrettigheder på 0,35 ha og 0,65 ha. A overdrager herefter midlertidigt i en bestemt periode 5,35 ha jord og betalingsrettigheder på 5,35 ha.

B modtager:

5 alm. betalingsrettigheder á 1 ha

1 alm. betalingsrettighed á 0,35 ha

-----
6 almindelige betalingsrettigheder

A har tilbage:

9 alm. betalingsrettigheder á 1 ha

1 alm. betalingsrettighed á 0,65 ha

-----
10 almindelige betalingsrettigheder

Opsplitning af betalingsrettigheder ved varig overdragelse uden jord

Hvis du vælger at overdrage rettigheder varigt uden jord (sælge rettigheder), kan du frit opsplitte dine rettigheder.

Meddelelse om overdragelse af betalingsrettigheder

Når der sker en overdragelse af betalingsrettigheder, skal Fødevarerhverv have meddelelse herom. Meddelelsen skal ske på et særligt skema til overdragelser som findes på www.enkeltbetaling.dk under [skema og vejledning](#). Meddelelsen om overdragelsen skal være modtaget af Fødevarerhverv senest på dagen for ansøgningsfristen, for at du som køber eller lejer af betalingsrettigheder kan anvende dem som grundlag for udbetaling af støtte det pågældende år. Ved ændring af din ansøgning kan du tilføje yderligere betalingsrettigheder. Meddelelsen skal være modtaget af Fødevarerhverv senest den 21. april, 2009. Hvis du ændrer dit Fællesskema 2009 kan du dog indsende et overdragelsesskema, således at det er modtaget i Fødevarerhverv senest den 2. juni 2009, jævnfør [afsnit 3.1](#) Se også nedenfor vedrørende pantsatte betalingsrettigheder.

Hvis Fødevarerhverv modtager et overdragelsesskema efter den 21. april, men inden den 2. juni 2009, vil skemaet kunne behandles med virkning for ansøgningsåret 2009, hvis følgende betingelser er opfyldt:

- det drejer sig om en overdragelse uden jord,
- erhverver har indsendt et Fællesskema med en enkeltbetalingsansøgning for 2009.

Der vil blive udført kontrol af dette.

Ændring af midlertidige overdragelser

Hvis du har fået registreret en midlertidig overdragelse, men ønsker at ændre den oprindelige slutdato, indsendes ”Skema til ændring af midlertidig overdragelse af betalingsrettigheder”.

Overdragelse af særlige betalingsrettigheder

Ønsker du at overdrage særlige betalingsrettigheder, skal du benytte et specielt skema, som du kan finde på www.enkeltbetaling.dk under [skema og vejledning](#). Hvis du ønsker at overdrage **nogle** af dine særlige betalingsrettigheder, vil disse ved overdragelsen blive ændret til almindelige betalingsrettigheder, som kun kan udnyttes med et støtteberettiget areal. Hvis du overdrager **alle** dine særlige rettigheder til en landbruger, kan han udnytte rettighederne ved at opretholde den nødven-

dige kvægproduktion eller ved at anmelde et støtteberettiget areal. Bestemmelsen om, at modtager af alle dine særlige betalingsrettigheder kan udnytte dem ved at opretholde den nødvendige kvægproduktion bortfalder i 2012.

Overdragelse til den nationale reserve

Du kan frivilligt overdrage betalingsrettigheder til den nationale reserve.

Hvordan håndteres betalingsrettighederne i Enkeltbetaling Online, EHA?

Hvis du forpagter, køber eller sælger betalingsrettigheder, vil oplysningerne i Enkeltbetaling Online EHA <http://eha.dffe.dk> blive ændret, når overdragelsen er registreret i FødevarerErhverv.

I Enkeltbetaling Online kan du løbende holde dig ajour med, hvordan dine betalingsrettigheder er registreret i FødevarerErhverv. Du skal være opmærksom på, at FødevarerErhvervs registrering af din overdragelse i EHA først sker, når overdragelsen er færdigbehandlet.

5.8 Pant

Betalingsrettigheder kan pantsættes til fx en bank eller en bortforpagter, der vil sikre sig, at han får betalingsrettighederne, når forpagtningsforholdet ophører. Hvis betalingsrettighederne er pantsat, udbetaler FødevarerErhverv som udgangspunkt støtten til pantsætter. Hvis panthaver ønsker støtten udbetalt, skal der indsendes en transporterklæring til FødevarerErhverv.

Du kan i forbindelse med salg eller forpagtning få overdraget betalingsrettigheder, som FødevarerErhverv har registreret pant i. Hvis dette er tilfældet, bliver overdrager og erhverver samt evt. rådgiver i det udsendte registreringsbrev informeret om, at der er registreret pant i rettighederne. Desuden orienteres parterne om, at pantet kan slettes ved at benytte skemaet "[frigivelse af pant](#)" på www.enkeltbetaling.dk.

Hvis du allerede ved udfyldelsen af et skema om overdragelse af betalingsrettigheder, bliver opmærksom på, at de rettigheder, du skal erhverve, er pantsatte, kan du kontakte panthaver. Hvis pantsætningen skal ophæves, kan du indsende skemaet "frigivelse af pant" samtidig med overdragelsesskemaet. FødevarerErhverv sletter pantet før overdragelsen bliver gennemført.

Når der tages pant i betalingsrettigheder, skal panthaver betale et gebyr på 575 kr. Gebyret skal betales ved den første notering og ved en eventuel senere udvidelse af pantet. Vejledningen til underretning om pant kan rekvireres på www.ferv.fvm.dk eller ved henvendelse til FødevarerErhverv.

6 Produktionsafhængige støtteordninger

6.1	Produktionsafhængige støtteordninger
6.2	Vejledninger
6.3	Proteinafgrøder
6.4	Tørret foder
6.5	Energiafgrøder

Dette kapitel giver en oversigt over de produktionsafhængige støtteordninger, der fortsat eksisterer.

Produktionsafhængig støtte betyder, at støtten følger produktionen (koblet støtte).

6.1 Produktionsafhængige støtteordninger

Ordning	Støttesats	Ansøgningsfrist	Udbetaling af støtte	Vejledning
Handyrpræmie	Tyre max 1.175 kr./dyr (157,50 €/dyr) Stude max 839 kr./dyr (112,5 €/dyr)	For registrerede slagtinger i Danmark er dette ansøgningen. Ved eksport/udførsel skal der søges for hver eksport/udførsel. Ansøgning om præmie for dyr slagtet i 2008 fra nye producenter skal være modtaget af Fødevarerhverv senest den 30. juni 2009**	Nov. – juni	Ja
Præmie for moderfår	78 kr./dyr (10,5 €/dyr)	Marts	Senest i marts året efter	Ja
Støtte til stivelsesprodukter *	495 kr./ton (66,32 €/ton)	Som for enkeltbetaling	Senest juni	Ja
Proteinafgrøder	415 kr./ha (55,57 €/ha)	Som for enkeltbetaling	Dec. - juni	Nej. Se nedenfor
Energiafgrøder*	336 kr./ha. (45 €/ha)	Som for enkeltbetaling	Dec.– juni	Ja NB Støtten bortfalder i 2010

* Det er bl.a. en betingelse, at du rettidigt har indgået kontrakt med en forarbejdningsvirksomhed.

** Fristen for indsendelse af ansøgning for dyr slagtet i 2009 er ved udgangen af februar i 2010.

Sammen med enkeltbetaling udgør disse produktionsafhængige støtteordninger den direkte landbrugsstøtte i Danmark.

6.2 Vejledninger

Vejledninger til de produktionsafhængige støtteordninger kan hentes på www.ferv.fvm.dk eller bestilles i Fødevarerhverv Tlf. 33 95 80 00. Du kan se en liste over vejledningerne bagerst i denne vejledning.

6.3 Proteinafgrøder

Der findes ingen vejledning til ordningen for proteinafgrøder. Ansøgning om støtte efter denne ordning indgår i Fællesskema.

Under denne ordning kan producenter af ærter, hestebønner og sødlupiner søge om koblet støtte. Arealer med blandede afgrøder, som fx en blanding af korn og ærter samt vikke og ærter, er ikke berettiget til koblet støtte. Proteinafgrøder skal dyrkes på fuldt tilsåede arealer i overensstemmelse med lokalt anerkendte normer og mindst frem til de grønne umodne frø er voksløbe og saften mælkeagtig. Det svarer til vækststadium 75, dvs. når 50 % af bælgene har fuld størrelse. Afgrøden må ikke anvendes til frisk konsum, konserver eller dybfrost.

6.4 Tørret foder

Tørringsvirksomheder kan søge om støtte til tørret foder. Du må ikke levere afgrøder til virksomheder, som får tørringsstøtte, hvis du samme år søger om støtte til protein- eller energiafgrøder for det pågældende areal.

6.5 Tilskud til energiafgrøder

Der udbetales støtte til producenter, der dyrker forskellige former for energiafgrøder i 2009. Støtten for energiafgrøder bortfalder i 2010.

Støtten

Støtten er på 45 euro pr. ha dyrket med energiafgrøder. Støtten er foreløbigt beregnet til ca. 335 kr./ha. Støttesatsen gælder for et areal på 2,0 mio. ha i hele EU. Hvis dette areal overskrides, vil der blive foretaget forholdsmæssig nedsættelse af støtten.

Der vil blive foretaget et fradrag på 7 pct. i hele den direkte støtte, du får udbetalt. Fradraget kaldes graduering, som nævnt i [afsnit 3.3](#). Efter fradraget er støtten ca. 312 kr./ha.

Hovedtrækkene i ordningen er følgende:

- Du skal rettidigt indgå kontrakt med en opkøber, og du skal rettidigt have sendt denne til FødevarerErhverv, dvs. så den er modtaget senest den 21. april 2009
- Den virksomhed, du har tegnet kontrakt med, skal stille en sikkerhed på 60 euro pr. ha (foreløbigt beregnet til ca. 447 kr./ha)
- Alle landbrugsafgrøder er støtteberettigede, hvis de forarbejdes til et godkendt slutprodukt
- For etårige afgrøder, som fx raps, skal du minimum levere det repræsentative udbytte. For pil, poppel og lavskov skal du levere hele den høstede mængde
- Der er krav til minimumslevering af råvaremængder
- Råvaren skal anvendes til fremstilling af et godkendt slutprodukt
- Du skal efter høst indsende en leveringserklæring, som også er underskrevet af opkøberen
- Høst- og leveringserklæringen er erstattet af en leveringserklæring, som fremover skal underskrives af både producent og opkøber
- Den økonomiske værdi af energiprodukter skal være højere end værdien af eventuelle bi-produkter, som anvendes til fødevarer og/eller foder
- For flerårige afgrøder kan kontrakten erstattes af en erklæring i tiden frem til 1. høst

Bemærk, at eventuel anmodning om nedsat leveringspligt kan kun imødekommes under helt usædvanlige omstændigheder og følger reglerne for force majeure. Anmodningen skal sendes til FødevarerErhverv senest 10 arbejdsdage fra det tidspunkt, hvor du er i stand til at give sådan meddelelse om de indtrufne omstændigheder. Læs mere i [vejledningen om energiafgrøder](#).

7. National reserve

7.1	Ansøgning om betalingsrettigheder fra den nationale reserve
7.2	Betingelser for at søge fra den nationale reserve

Dette kapitel giver dig et overblik over, i hvilke situationer du kan søge om betalingsrettigheder eller tillæg fra den nationale reserve
---

Den nationale reserve (NR) er en tilskudspulje for landbrugere i særlige situationer. I Danmark anvendes som udgangspunkt 1,67 % af det nationale loft for enkeltbetalingsordningen til den nationale reserve. Der sker tildelinger fra og inddragelser til reserven af bl.a. uudnyttede betalingsrettigheder, hvilket medfører, at den samlede værdi i den nationale reserve løbende ændrer sig.

7.1 Ansøgning om betalingsrettigheder fra den nationale reserve

Du kan finde en vejledning om den nationale reserve samt et særligt [ansøgningskema](#) på www.enkeltbetaling.dk. Du kan også få skema og vejledning tilsendt, hvis du henvender dig til Fødevarerhverv på tlf. 33 95 80 00. Du skal indsende ansøgningen til Fødevarerhverv i perioden fra den 15. januar til ansøgningsfristen, det år du søger. Læs om ansøgningsfristen i [afsnit 3.1](#).

- Der vil kun blive tildelt betalingsrettigheder fra reserven, hvis den samlede pålydende værdi af de tildelte betalingsrettigheder overstiger 5.000 kr. Dette gælder dog ikke omstrukturingsprogram vedr. MVJ.
- Du skal også indsende ansøgning om enkeltbetaling via Fællesskema i det år, du søger fra den nationale reserve.

7.2 Betingelser for at søge fra den nationale reserve

Hvis du opfylder en af nedenstående bestemmelser, kan du søge om tildeling af betalingsrettigheder fra den nationale reserve.

Køb af bedrift, der var bortforpagtet den 25. april 2005

Hvis du senest den 15. maj 2004 havde købt en bedrift, der var bortforpagtet på ansøgningstidspunktet den 25. april 2005, kan du søge om betalingsrettigheder fra den nationale reserve, når du får den bortforpagtede bedrift tilbage. Dette gælder kun ved forpagtningsaftaler med en samlet løbetid på minimum 5 år, og som ikke tidligere har været fornyet. Det er en betingelse, at du indleder eller udvider din landbrugsaktivitet inden for et år efter forpagtningens udløb. Bestemmelsen omfatter også køb af en del af en bedrift.

Hvis bedriften var en kvæg- og/eller en mælkebedrift, der var bortforpagtet på ansøgningstidspunktet i 2005, kan du søge om et kvæg- og/eller mælketillæg. Det er en betingelse, at forpagtningsaftalen omfattede mælkekvoten. Hvis der var tale om en del af en kvægbedrift, er det en betingelse, at forpagtningen omfattede de relevante driftsbygninger (staldbygninger mv.).

Tilsvarende kan du søge om et individuelt sukkertillæg fra den nationale reserve, hvis der den 8. marts 2006 for den købte bedrift var en aftale med Danisco om levering af sukkerroer. Dette gælder dog kun, hvis forpagtningsaftalen omfattede sukkerkvoten og bortforpagtningen udløb efter den 8. marts 2006.

Overtagelse af jord ved arv eller forskud på arv

Hvis du ved arv eller forskud på arv har overtaget en bedrift eller en del af en bedrift, der var bortforpagtet til tredjemand på ansøgningstidspunktet i 2005, kan du søge om betalingsrettigheder fra den nationale reserve. Arven skal være fra en landbruger, der blev pensioneret fra landbrugs-erhvervet eller afgik ved døden før den 25. april 2005.

Hvis den arvede bedrift var en kvæg- og/eller en mælkebedrift, der var bortforpagtet på ansøgningstidspunktet i 2005, kan du søge om et kvæg- og/eller mæketillæg. Det er en betingelse, at forpagtningsaftalen omfattede mælkekvoten. Hvis der var tale om en del af en kvægbedrift, er det en betingelse, at forpagtningen omfattede de relevante driftsbygninger (staldbygninger mv.). Tilsvarende kan du søge om et individuelt sukkertillæg fra den nationale reserve, hvis der den 8. marts 2006 for den arvede bedrift var en aftale med Danisco om levering af sukkerroer. Dette gælder dog kun, hvis forpagtningsaftalen omfattede sukkerkvoten og bortforpagtningen udløb efter den 8. marts 2006.

Juletræer 2005 – nu landbrugsareal

Hvis du ved ansøgningsfristen for betalingsrettigheder i 2005 rådede over landbrugsarealer, der på dette tidspunkt var tilplantet med juletræer, kan du søge om betalingsrettigheder fra den nationale reserve. Du kan søge, når du igen har inddraget arealet som dyrkbart landbrugsjord. Arealet skal være etableret som dyrkbart landbrugsjord, herunder rodfræset inden den 1. januar det år, du søger fra den nationale reserve.

Råstofindvinding 2005 – nu landbrugsareal

Hvis du ved ansøgningsfristen for betalingsrettigheder i 2005 rådede over landbrugsarealer, der på dette tidspunkt blev anvendt til råstofindvinding, kan du søge om betalingsrettigheder fra den nationale reserve, når du igen inddrager arealet som dyrkbart landbrugsjord. Eksempler er arealer, der blev anvendt til råstofindvinding af sten, grus, sand, ler, kalk, kridt, tørv, muld og lignende forekomster ifølge tilladelse efter råstofloven.

Læs nærmere i ”Vejledningen om den nationale reserve” på www.enkeltbetaling.dk under [skema og vejledning](#)

8. Krydsoverensstemmelse

8.1	Vejledning om krydsoverensstemmelse
8.2	Generelt om krydsoverensstemmelse
8.3	Miljø, sundhed, dyrevelfærd og god landbrugs- og miljømæssig stand

Krydsoverensstemmelse betyder, at udbetalingen af den fulde landbrugsstøtte afhænger af, om du overholder reglerne inden for miljø, sundhed, dyrevelfærd og god landbrugs- og miljømæssig stand (GLM).

8.1 Vejledning om krydsoverensstemmelse

Der er udarbejdet en særskilt vejledning om krydsoverensstemmelse, hvor du kan læse mere om kravene til krydsoverensstemmelse. Find vejledningen på www.fvm.ferv.dk under [krydsoverensstemmelse](#).

8.2 Generelt om krydsoverensstemmelse

Formålet med krydsoverensstemmelse er at skabe sammenhæng mellem overholdelse af bl.a. miljøregler og udbetaling af landbrugs- og landdistriktsstøtte. Din støtte bliver således nedsat eller bortfalder, hvis du ikke opfylder reglerne.

Krydsoverensstemmelse gælder for de direkte støtteordninger: enkeltbetaling, proteinafgrøder, energiafgrøder og stivelseskartofler samt præmier for moderfår og handyr. Krydsoverensstemmelsesreglerne for disse direkte støtteordninger gælder for hele landbrugsarealet og al landbrugsaktivitet. Reglerne om krydsoverensstemmelse gælder for Landdistriktsprogrammet på hele bedriften, hvis du har tilsagn om tilskud til miljø- og økologiordninger givet efter den 1. januar 2007.

Det er landbrugeren, der i et kalenderår søger om støtte, som har ansvaret for, at kravene til krydsoverensstemmelse er overholdt på bedriften i hele det pågældende kalenderår. Bedriften omfatter alle de produktionsenheder (landbrugsarealer, bygninger, anlæg dyr m.v.), som støttemodtageren har rådighed over. Det betyder, at støttemodtager også er ansvarlig for arealer, der er frasolgt eller bortforpagtet efter ansøgningsfristen, dvs. efter den 21. april 2009, ligesom han er ansvarlig for arealer, der er købt eller forpagtet før ansøgningsfristen. Modtagere af direkte landbrugsstøtte holdes kun ansvarlig for anlæg, bygninger og dyr, hvis de har rådighed over dem på kontroltidspunktet.

Husk, at kravene til god landbrugs- og miljømæssig stand (GLM) er en del af krydsoverensstemmelsesreglerne.

Eksempel

En landbruger køber den 19. april 2009 arealer, hvor der er konstateret overtrædelser den 1. april 2009. Landbrugeren anfører arealerne i Fællesskema 2009 og holdes dermed ansvarlig, selvom overtrædelserne er foretaget af den tidligere ejer.

8.3 Miljø, sundhed, dyrevelfærd og god landbrugs- og miljømæssig stand

Krydsoverensstemmelse omfatter 4 områder: miljø, sundhed, dyrevelfærd og God Landbrugs- og Miljømæssig stand (GLM). Under hvert område eksisterer en række krav, som skal være opfyldt, for at du kan få udbetalt din støtte uden fradrag.

Område 1: Miljø

Miljøområdet omfatter krav, der vedrører følgende:

- Beskyttelse af grundvand, jord og undergrund mod forurening
- Anvendelse af slam fra rensningsanlæg
- Opbevaring og udbringning af husdyrgødning m.m.
- Dyrkningsfrie bræmmer langs naturlige vandløb og søer
- Udarbejdelse af gødningsregnskab
- Afsætning af husdyrgødning, lager af husdyrgødning og ligevægt mellem kvælstofforbrug og -behov
- Etablering af plantedække
- Beskyttelse af Natura-2000 arealer og naturtyper
- Beskyttelse af reder og redetræer
- Fredskov i Natura 2000-områder
- Beskyttelse af visse plantearter

Område 2: Sundhed

Sundhedsområdet omfatter krav, der vedrører følgende:

- Øremærkning af kvæg, får og geder
- Registrering af besætninger med kvæg, svin, får og geder i Det Centrale Husdyrbrugsregister (CHR)
- Førelse af et besætningsregister for kvæg, får og geder
- Anmeldelse af diverse dyresygdomme, herunder mund- og klovesyge, smitsomt blæreudslæt hos svin, blue tongue hos får og geder, BSE hos kreaturer og TSE hos får og geder. Endvidere indgår der regler for besætninger under offentligt tilsyn på grund af mistanke eller fund af BSE eller TSE
- Samhandel med får og geder
- Anvendelse og levering af rester af veterinære lægemidler
- Opbevaring og håndtering af farlige stoffer og affald, herunder medicin
- Opbevaring af forblandinger eller fodertilsætningsstoffer i ren form
- Forbud vedrørende animalsk protein
- Besiddelse og anvendelse af plantebeskyttelsesmidler og journalføring
- Tilbagetrækning af sundhedsskadelige fødevarer
- Forebyggelse af smitsomme sygdomme, der kan overføres til mennesker gennem fødevarer
- Sporbarhed af dyr og fødevarer
- Journaler til dyr og fødevarer
- Sundhedskrav til mælk, håndtering og opbevaring af mælken
- Lokaler og udstyr til mælkeproduktion
- Behandling af æg hos primærproducenten
- Brug af biocider og journalføring
- Journalføring af testresultater af plantemateriale
- Journalføring af foder
- Afhjælpende foranstaltninger, når der konstateres problemer ved offentlig kontrol
- Journalføring ved anvendelse af genetisk modificerede (GMO) frø

Område 3: Dyrevelfærd

Dyrevelfærdsområdet omfatter krav, der vedrører følgende:

- Staldindretning, udstyr, materialer og installationer
- Håndtering, tilsyn og behandling af dyrene
- Rengøring og desinfektion af stalde m.v.
- Forsyning af foder og vand
- Bevægelsesfrihed og arealkrav i stalde
- Belysning og støjniveau i stalde
- Rodemateriale til svin
- Personalets faglige kvalifikationer og færdigheder
- Optegnelser over medicinsk behandling og antallet af døde dyr
- Avlsmetoder
- Operative indgreb

Område 4: God landbrugs- og miljømæssig stand (GLM)

GLM-området omfatter krav, der vedrører følgende:

- Etablering og vedligeholdelse af plantedække på udyrkede arealer og permanente græsarealer
- Slåning af udyrkede arealer og permanente græsarealer mindst en gang hvert andet år i perioden juli - august
- Anvendelse af plantebeskyttelsesmidler, mineralsk eller organisk gødning og kunstvanding er ikke tilladt på udyrkede arealer
- Forbud mod markafbrænding af halm eller andre lignende dele af landbrugsafgrøder
- 2 meter zone om fredede fortidsminder
- Bekæmpelse af flyvehavre
- Bekæmpelse af kæmpebjørneklo, hvor kommunalbestyrelsen har vedtaget en indsatsplan

Læs mere om GLM-reglerne i bilag C

9. Offentliggørelse af data om støtte på Internettet

I 2008 er der vedtaget en EU-forordning ¹ som angiver, at oplysninger om udbetaling af støtte skal offentliggøres på Internettet. Hvis du efter den 15. oktober 2007 får udbetalt enkeltbetaling, vil en række oplysninger derfor blive offentliggjort. Det drejer sig bl.a. om oplysninger fra fællesskemaet som navn, evt. firmanavn, adresse samt størrelsen af det modtagne støttebeløb.

Oplysningerne kan også behandles af danske og europæiske revisions- og undersøgelsesorganer. Formålet med dette er at sikre, at der ikke sker uberettiget udbetaling af støtte fra EU-fondene.

Ved ansøgning om støtte fra FødevarerErhverv, skal du derfor være opmærksom på følgende forhold:

- at de afgivne oplysninger i fællesskemaet vil blive behandlet i forbindelse med afgørelsen om udbetaling af støtte fra FødevarerErhverv
- at, hvis du tildeles støtte, bliver oplysninger om navn, evt. firmanavn, adresse samt størrelse af støttebeløb offentliggjort på Internettet
- at FødevarerErhverv, Nyropsgade 30, 1780 København V er dataansvarlig

Endvidere skal du være opmærksom på, at du i medfør af persondataloven²:

- kan anmode om indsigt i hvilke oplysninger, der behandles i forbindelse med din ansøgning, jf. persondatalovens § 31
- på begæring har krav på, at få berigtiget, slettet eller blokeret oplysninger, der viser sig urigtige eller vildledende, eller på lignende måde er behandlet i strid med lovgivningen, jf. persondataloven § 37

Nærmere oplysninger om disse forhold og Persondataloven generelt kan fås ved henvendelse til FødevarerErhverv, Juridisk Kontor.

Læs mere på www.ferv.fvm.dk

---

¹ Kommissionens Forordning (EF) Nr. 259/2008 af 18. marts 2008

² Lov nr. 429 af 31. maj 2000 om behandling af personoplysninger.

Bilag A. Støtteberettigede arealer

- A.1 Generelle regler for støtteberettigede arealer
- A.2 Støtteberettigede arealer
- A.3 Støtteberettigede afgrøder
- A.4 Ikke-støtteberettigede arealer

Dette bilag uddyber betingelserne for, hvilke arealer der kan give dig et grundlag for udbetaling af enkeltbetaling. Det angiver også, hvilke arealer, der ikke er støtteberettigede. For at få enkeltbetaling skal du råde over støtteberettigede landbrugsarealer, og arealerne skal være støtteberettigede hele året

A.1 Generelle regler for støtteberettigede arealer

Landbrugsarealer som anvendes til en landbrugsaktivitet, herunder arealer med lavskov med kort omdriftstid, er støtteberettigede. Det betyder, at både dyrkede og udyrkede arealer, arealer med permanent græs samt permanente afgrøder er støtteberettigede. Arealer med juletræer er dog ikke støtteberettigede, selvom dyrkningen af disse betragtes som en landbrugsaktivitet.

Arealer, der ikke længere opfylder definitionen for et støtteberettiget areal, kan danne grundlag for enkeltbetaling, hvis der blev udbetalt enkeltbetaling for arealet i 2008. Dette drejer sig om fx arealer med tilsagn om tilskud til privat skovrejsning og visse miljøordninger med udtagningspligt. Læs mere i [bilag D](#).

Kun arealer, hvor hovedformålet og den primære aktivitet er landbrug, er støtteberettigede. Arealer skal være støtteberettigede hele året. Det er dog fx tilladt midlertidigt at opbevare halm, roer, kartofler og lignende. Opbevaringsperioden må maksimalt være et år. Læs mere om ikke støtteberettigede arealer under afsnit A.4, samt tilladte og ikke tilladte aktiviteter i [bilag B](#).

Dyrkbare arealer

Et støtteberettiget areal skal være dyrkbart. I ansøgningen om enkeltbetaling skal du angive hver marks samlede dyrkbare areal.

Dyrkbare arealer skal under normale vejrforhold være egnet til mekanisk jordbehandling og høst i perioden fra den 15. maj til den 15. september (4 måneder). For permanente græsarealer gælder dog, at arealerne skal kunne afgræsses eller slås i perioden fra den 1. juni til den 31. august (3 måneder).

Skel, læhegn, vandhuller, oplagspladser, veje og andre ikke dyrkbare arealer kan ikke medregnes til det dyrkbare areal.

Opmåling af arealer

Markblokarealet skal i princippet være det samme som det støtteberettigede areal under enkeltbetalingsordningen og under miljø- og økologiordningerne. Hvis der er ikke-støtteberettigede arealer i en markblok, skal markblokken ændres. Som ansøger er det dit ansvar at anmelde det korrekte areal og at indsende anmodning om rettelse af forkerte markblokke.

Det er det vandrette areal/ projektion, der skal angives i ansøgningen om enkeltbetaling. For svagt kuperede marker har forskellen mellem det vandrette og det kuperede areal normalt ingen betydning.

Hvis du ikke kender størrelsen af dine arealer, kan du anvende forskellige typer af måleudstyr til opmåling. Oplysninger om de enkelte opmålingsmetoder finder du på www.ferv.fvm.dk under ”jordbrug”. Det er alene dit ansvar, at det anmeldte areal er korrekt opmålt.

A.2 Støtteberettigede arealer

Støtteberettigede landbrugsarealer er arealer der er drevet landbrugsmæssigt og arealer med permanent græs samt permanente afgrøder, herunder lavskov. Dertil hører også enge og marskområder, der udnyttes landbrugsmæssigt og udyrkede arealer, hvor GLM-reglerne er overholdt. Arealet skal være anvendt til landbrugsmæssige formål hele året.

Der er ikke krav om høst af afgrøder på de arealer, hvor der søges om enkeltbetaling, bortset fra arealer med permanente afgrøder og lavskov, læs mere i afsnit A 3. Krav om høst af afgrøder gælder også arealer med energiafgrøder og kartofler til stivelsesproduktion, som der søges koblet vegetabilsk støtte for.

Mindst 0,3 ha

Støtteberettigede marker skal udgøre et sammenhængende areal på mindst 0,30 hektar. Du kan dyrke flere støtteberettigede afgrøder på samme mark. Begrænsningen i arealstørrelsen gælder dog ikke lukkede væksthuse (drivhuse).

Arealer under 0.3 ha som er varigt afgrænsede kan ikke modtage direkte landbrugsstøtte, der gælder særlige regler for miljø- og økologiordningerne, se mere i vejledning til miljø- og økologiordningerne.

Ved en varig afgrænsning forstås fx læhegn, vandløb, veje og naboskel. Åbninger mellem to arealer i fx et læhegn skal være mindst 20 meter brede før det er tale om et sammenhængende areal.

Dyrkede arealer

Arealerne skal drives landbrugsmæssigt og i overensstemmelse med god landmandspraksis og lokalt anerkendte normer. Du kan dyrke alle former for almindelige landbrugsafgrøder herunder permanente frugt- og grøntafgrøder samt planteskolekulturer på støtteberettigede arealer. Se mere [afsnit A.3](#).

Dyrkede arealer skal under normale vejrforhold være sået eller tilplantet senest den 31. maj i ansogningsåret. For lavskov er fristen dog senest den 15. juni. For grøntsager, som traditionelt bliver sået eller tilplantet sent, er fristen den 30. juni. Kålafrøder, porre, salat, bladselleri, gulerødder, bønner, knoldfennikel og radiser kan dog sås eller plantes senest den 15. august. Hvis arealerne først bliver sået eller tilplantet senere, så vil de blive betragtet som landbrugsarealer, som ikke dyrkes, og arealerne skal derfor opfylde reglerne om god landbrugs- og miljømæssig stand, jf. [bilag C](#).

Læs endvidere mere om vildt- og bivenlige tiltag i afsnit C.3.

Udyrkede landbrugsarealer

Udyrkede landbrugsarealer er arealer, hvor der ikke er nogen form for produktion. Disse arealer er støtteberettigede på linje med dyrkede arealer, hvis betingelserne for GLM er opfyldt på arealet. Bemærk, at naturarealer ikke er støtteberettigede under ordningen Enkeltbetaling.

Ønsker du at anvende et areal til afgræsning eller høslæt skal du huske at anmelde arealet som et dyrket areal med de relevante afgrødekoder. Se afgrødekoderne i bilaget til Vejledning til Fællesskema 2009.

Udyrkede landbrugsarealer skal også under normale vejrforhold være dyrkbare. De er dyrkbare, hvis de er egnede til mekanisk jordbehandling eller høst fra 15. maj til 15. september. Se under [afsnit A.4](#), hvornår et areal ikke er støtteberettiget.

Du skal være opmærksom på, at arealer med et plantedække, der overvejende består af græs eller andet grøntfoder i mere end 5 år, efterfølgende vil blive til permanente græsarealer.

Reglerne for GLM ([læs nærmere i bilag C](#)) skal overholdes på arealet. Hvis GLM-reglerne ikke er opfyldt for et udyrket areal, er støttebetingelserne ikke opfyldt, og der kan ikke udbetales støtte for arealet, ligesom der evt. pålægges en sanktion.

A.3. Støtteberettigede afgrøder

Landbrugsarealer, der er dyrket med alle former for landbrugsafgrøder er støtteberettigede til enkeltbetaling. Arealer med juletræer og pyntegrønt er dog ikke støtteberettigede.

Permanente afgrøder

Ved permanente afgrøder forstås kulturer uden for omdriften, bortset fra permanente græsarealer, som dyrkes på arealerne i fem år eller længere og giver udbytte i flere år,

Alle former for permanente afgrøder er støtteberettigede. Fra og med 2009 er arealer med vinstokke til vinfremstilling støtteberettigede som følge af reformen af vinsektoren i 2008.

Juletræer og pyntegrønt er dog ikke støtteberettigede, mens der gælder særlige regler for lavskov, røgræs og elefantgræs, jf. nedenfor.

Arealer med landbrugsafgrøder i form af permanente afgrøder skal drives landbrugsmæssigt med henblik på høst for at være støtteberettigede.

Dette gælder fx arealer med:

- frugttræer og frugtbuske,
- stauder og
- lavskov.

Læhegn, vildtremiser og lign. arealer med træer og buske er ikke støtteberettigede, hverken som udyrkede arealer eller som græsarealer. Bemærk, at alle landbrugsarealer skal anmeldes i Fællesskemaet. Det gælder også ikke-støtteberettigede landbrugsarealer.

Gartnerier og planteskoler

Alle arealer med planteskolekulturer inkl. permanente afgrøder og skovplanteskoler (undtagen planteskoler, der drives i skov til dækning af bedriftens eget forbrug) er også støtteberettigede. Arealer med stiklinger o. lign., der anvendes i egen bedrift, er dog ikke støtteberettigede, hvis der er tale om stiklinger af afgrøder, som ikke er støtteberettigede efter udplantning på værestedet. Som eksempel kan nævnes arealer med skovplantekulturer, der anvendes til opformering af egne skovplanter.

Arealer med gartneriafgrøder (herunder frugttræer og frugtbuske) og planteskolekulturer er støtteberettigede, uanset om de dyrkes på friland, under glas eller anden form for overdækning. Bemærk dog, at støtteberettigede arealer skal udgøre et sammenhængende areal på mindst 0,30 hektar. Dette gælder dog ikke lukkede væksthuse.

Arealer med lavskov

Arealer med lavskov er kun berettiget til enkeltbetaling, hvis de drives landbrugsmæssigt med henblik på høst.

Ved lavskovsarealer forstås arealer tilplantet med følgende arter:

ahorn, ask, avnbøg, birk, el, eg, elm, hassel, løn, navr, pil og poppel, enten i blandinger eller renbestand.

Træerne skal skæres ned til roden – stævnes/høstes, mindst en gang hvert tiende år.

Lavskovsarealet skal **til en hver tid** være tilplantet med mindst 8.000 planter af de ovennævnte arter pr. ha. For poppel i ren bestand er kravet dog mindst 2.000 poppelplanter pr. ha. På arealer med lavskov etableret før 3. april 2009, gælder kravene til plantetal først fra 1. januar 2010.

Lavskovsarealet kan ud over de ovennævnte arter være tilplantet med op til 25 % buske og andre typer af træer beregnet ud fra antallet af de ovennævnte arter. Sådanne buske og andre typer træer skal være spredt ud i beplantningen som enkeltstående træer og må derfor ikke samles i klynger.

Eksempel A:

Hvis beplantningen består af i alt 9.000 planter kan den sammensættes af min. 8.000 af nævnte arter og højst 1.000 buske og andre træer.

Eksempel B:

Hvis beplantningen består af 11.200 af de til lavskov godkendte arter pr. ha, kan der yderligere være 25 % af 11.200 dvs. højst 2.800 buske og andre træer. Der vil så være i alt 14.000 planter pr ha.

Bemærk at et areal skal være støtteberettiget hele året for at kunne modtage enkeltbetaling.

Lavskoven skal endvidere være på min. 0,30 ha og hele arealet skal være veldefineret og velafgrænset. Der må gerne være spor og gange, som er ubeplantede, således at færdsel til området kan ske for at afgrøden kan vedligeholdes. Højst 20 % af arealet må udgøre gange og ubefæstede køreveje uden beplantning.

Hvis tilplantningen sker med det formål enten at skabe læhegn eller vildtremiser, er arealet ikke støtteberettiget. Dette betyder, at et areal, som er anmeldt med lavskov skal være dyrket i henhold gængse dyrkningsnormer, og må ikke ligge som hverken natur eller vildnis. Ligesom arealet ikke må fremstå som et ikke vedligeholdt udyrket areal.

Der kan kun søges støtte til arealer med lavskov, hvis de opfylder ovenstående krav. For arealer anmeldt med udtagningsrettigheder i 2008 som ikke opfylder ovenstående krav i 2009, skal der foretages de nødvendige ændringer i plantesammensætning og pasning, hvis der søges støtte for arealerne i 2009 og fremover.

Arealer med lavskov skal anmeldes hvert år indtil høst i Fællesskema enten som et areal hvortil der søges enkeltbetaling, eller som et areal hvortil der ikke søges om enkeltbetaling. Hvis dette ikke overholdes eller hvis arealet ikke stævnes senest ved udgangen af det 10 år efter etableringen eller seneste høst, betragtes arealet som almindelig skov. Arealerne har i disse tilfælde ikke opfyldt støttebetingelserne for alle årene siden etablering eller seneste høst, hvilket kan føre til tilbagebetaling og evt. sanktion.

Elefantgræs og rørgræs

Arealer med elefantgræs og rørgræs betegnes som permanente afgrøder og er kun berettiget til enkeltbetaling, hvis de drives landbrugsmæssigt med henblik på høst og afsætning af en afgrøde til fx fiberproduktion, tækkemateriale eller energiformål.

Arealet er ikke støtteberettiget, hvis etablering sker med det formål enten at skabe vildtagre eller -remiser. Et areal, som er anmeldt med elefantgræs eller rørgræs skal være dyrket med henblik på høst i henhold til gængse dyrkningsnormer, og må ikke ligge som hverken natur eller vildnis, ligesom arealet ikke må fremstå som et ikke vedligeholdt udyrket areal.

Elefantgræs og rørgræs kan ikke anvendes som plantedække på en udyrket mark.

Bemærk at et areal skal være støtteberettiget hele året for at kunne modtage enkeltbetaling. Arealet skal endvidere være på min. 0,30 ha og skal være veldefineret og velafgrænset.

Der kan kun søges enkeltbetaling til arealer med elefantgræs eller rørgræs, hvis de opfylder nedenstående krav.

Elefantgræs

Ved landbrugsmæssig drift forstås for elefantgræs, at der til hver en tid skal være mindst 6.000 planter pr. ha.

Ved etablering af elefantgræs som energiafgrøde, kan ansøger undlade at høste de første 2 år efter etablering. Derefter skal arealet høstes mindst en gang hvert 3. år.

Rørgræs

For rørgræs skal der være en plantetæthed der svarer til en udsædsmængde på minimum 9 kg frø pr. ha. I tvivlstilfælde kan udsædsmængden dokumenteres ved kvittering for køb af såsæd.

Ved etablering af rørgræs som energiafgrøde, kan ansøger undlade at høste de første 2 år efter etablering. Derefter skal arealet høstes mindst hvert år, dog kan høst undtagelsesvist undlades på grund af vejrmæssige forhold et enkelt år.

Dyrkning af ærter og bønner som proteinafgrøder

Ærter og bønner er støtteberettigede. Bemærk, at hvis de dyrkes til frisk konsum er de ikke støtteberettiget under ordningen for støtte til proteinafgrøder, se kapitel 6.

Arealer med blomstrende vækster

Alle former for blomster inkl. buske, stauder samt et- og to-årige arter, er støtteberettigede.

Du kan finde en samlet oversigt over afgrøder i bilag 1, afgrødekoder i Vejledning til fællesskema 2009.

Permanente græsarealer

Landbrugsarealer med permanent græs er støtteberettigede.

Ved permanent græs forstås landbrugsarealer, der anvendes til dyrkning af græs eller andet grøntfoder, både tilsåede og naturlige, og som har ligget med græs eller andet grøntfoder i mindst 5 år.

Ved græs eller andet grøntfoder forstås alle urteagtige planter, der traditionelt forekommer på naturlige græsarealer eller normalt inkluderes i blandinger af frø til græsarealer eller enge.

Arealer, der anmeldes med permanent græs, skal hele året have et plantedække, der overvejende består af græs eller andet grøntfoder, dvs. græs, kløver og andre bælgplanter samt urteagtige plantearter, som naturligt indgår i foderet til drøvtyggere og heste. Det betyder, at de områder eller dele af marken, som har et plantedække, der består af mere end 50 % andre plantearter end græs eller andet grøntfoder, ikke er støtteberettiget. Bedømmelsen sker ud fra en gennemsnitsbetragtning i de pågældende dele af marken.

Der kan således ikke ydes støtte for arealer, der overvejende er dækket af andre plantearter som fx følgende:

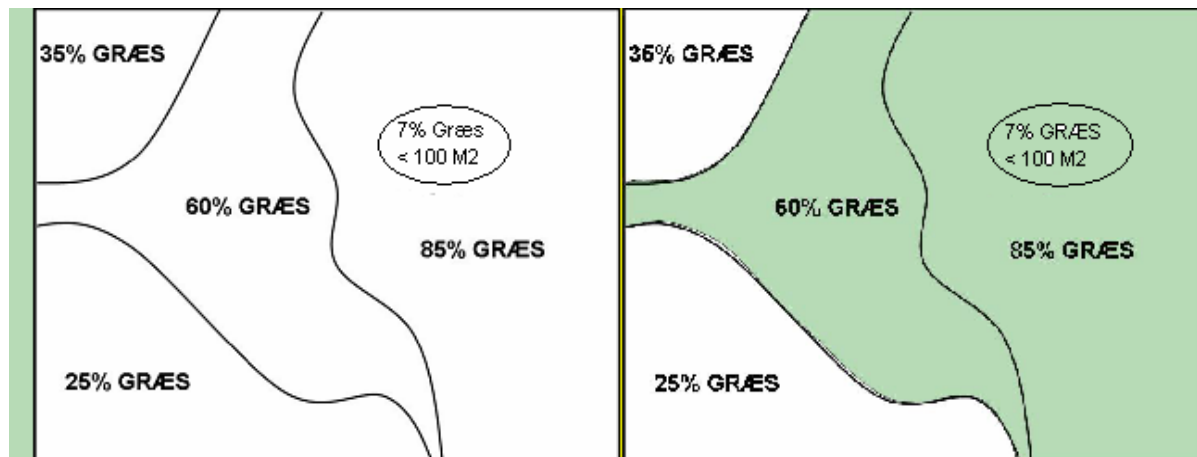
- Vådbundsplanter (fx lysesiv, kæruld, kogleaks, kveller (salturt), dunhammer, mosebunke tagrør og sødgræs)
- Stive græsarter (fx marehalm, stiv kvik, rørgræs, hjælme, vadegræs og elefantgræs)
- Vedplanter (fx træer, buske, lyng, gyvel, brombær og revling)
- Aggressive plantearter (fx brændenælder, tidsler og flyvehavre)
- Giftige plantearter (fx brandbæger, digitalis, kær-padderokke, liljekonval, anemone, hyr-detasje og kæmpebjørneklo)
- Andre arter, som ikke er græs eller andet grøntfoder (fx bregner, dueurt, gederams, mjødurt, vild kørvel, skræppearter og rød hestehov)

Hvis en mark består af områder (se figur A.1) med varierende græsindhold i plantedækket, skal græsprocenten fastlægges for hver del af marken. Dele af marken med en græsprocent på over 50 godkendes i deres helhed, mens dele af marken med en græsprocent på 50 eller derunder i deres helhed ikke er støtteberettiget (se figur A.2). De dele af marken, som kan medregnes, skal hver for sig udgøre et sammenhængende areal på mindst 0,30 ha. Dog kan arealer under 100 kvadratmeter med en græsprocent under 50 % godkendes, hvis disse "pletter" er en del af en helhed, hvor græsprocenten er godkendt.

Støtteberettigede arealer skal også holdes fri for træer, træstubbe og buske. Der må dog pr. hektar være op til 50 enkeltstående træer, træstubbe eller buske.

Hvis arealet under fritstående træer er græsbevokset, kan arealet medregnes, men klynger af træer (inklusive træstubbe) og buske skal fratrækkes ved arealopgørelsen. Ved klynger forstås i denne forbindelse arealer med mere end to træer, to træstubbe eller to buske pr. 100 kvadratmeter. Dele af marken med mere end 50 træer pr. ha er ikke støtteberettigede, uanset om de har undervækst af græs.

Permanente græsarealer skal endvidere være så tørre og have en sådan beskaffenhed, at de kan afgræsses eller udnyttes til slæt i perioden 1. juni til 31. august.

Figur A.1 Eksempel på inddeling af en mark med permanent græs i områder med relativt ensartet plantedække

Figur A.2. Fastlæggelse af den støtteberettigede del af en mark med permanent græs i eksemplet i figur A.1. De lyse områder i figuren er ikke støtteberettigede pga. en græsprocent på under 50.

Arealer med permanent græs skal overholde reglerne om GLM. Dette betyder bl.a., at permanente græsarealer skal slås mindst én gang hvert andet år i juli eller august. Arealer, der er slået i 2007, men ikke er slået i 2008, skal slås i 2009. Slåning kan for permanente græsarealers vedkommende erstattes af afgræsning. Der kan dog for nogle arealers vedkommende være behov for hyppigere slåning, for at arealet kan opfylde støttebetingelserne. Læs nærmere om GLM i [bilag C.6](#).

Eksempel

Landmand A har en eng på 5 ha med permanent græs i en å-dal. Engen afgræsses af kreaturer. Den lavest beliggende del af engen ned mod åen er tæt bevokset med lysesiv og tagrør, som derefter gradvis afløses af græsmarkplanter. På de første 20 m (0,5 ha) består plantedækket udelukkende (mere end 95 pct.) af lysesiv og tagrør. På den resterende del af arealet består den overvejende del af plantedækket samlet set af græs eller andet grøntfoder. Spredt over engen er der en vis forekomst af lysesiv og tidsler, men græs og andet grøntfoder er dominerende og udgør mere end 50 pct. af plantedækket.

Ved ansøgning om enkeltbetaling søger A ikke om støtte for de 0,5 ha af arealet, hvor mere end 95 pct. af plantedækket består af lysesiv og tagrør. Engen anmeldes derfor med 4,5 ha permanent græs. De 0,5 ha med lysesiv og tagrør anføres med afgrødekode 902 (naturlignende arealer) i kolonnen for ikke-støtteberettigede arealer.

Du skal være opmærksom på, at det er dit ansvar at anmelde dine marker, herunder permanente græsarealer, korrekt i ansøgning om enkeltbetaling. Du skal derfor selv foretage evt. fradrag for arealer eller dele af arealer, der ikke opfylder betingelserne for støtte. Hvis det ved kontrol konstateres, at det areal, du søger støtte til, ikke opfylder betingelserne, vil der blive foretaget fradrag i det støtteberettigede areal. Dette vil blive betragtet som en arealafvigelse, der som ovenfor nævnt kan medføre sanktion i form af nedsættelse eller bortfald af støtten. Læs mere om kontrol og sanktion i [bilag F](#).

A.4 Ikke-støtteberettigede arealer

Ikke-støtteberettigede arealer er:

- Arealer, som anvendes til andre formål end landbrug.
- Arealer med mere end 50 træer, buske eller træstubbe pr. ha., med undtagelse af arealer med fx lavskov, frugttræer og buske.
- Læhegn, vildtremiser og lign.
- Vandlidende arealer.
- Fredskovspligtige arealer, se dog bilag D om skovrejsning og nedenfor.

Der findes en række grænseområder, især ved overgange mellem græs-, hede- og naturarealer, hvor det kan være svært at fastlægge, om det er et landbrugsareal og dermed et støtteberettiget areal. Det er dit ansvar, at fastlægge om et ansøgt areal er støtteberettiget.

Bemærk, at arealerne skal være støtteberettigede hele året for at kunne indgå i din ansøgning om enkeltbetaling.

Arealer med træer

Støtteberettigede arealer skal holdes fri for træer, træstubbe og buske. Der kan dog være op til 50 enkeltstående træer, træstubbe og buske pr. hektar. Friske, urteagtige skud, som endnu ikke er træagtige og hårde, samt træstubbe med en diameter på under 5 cm, skal ikke tælles med ved opgørelsen af antallet af træer, træstubbe og buske. Står der mere end 50 træer, træstubbe og buske pr. hektar spredt ud over arealet, bliver det karakteriseret som naturareal, som ikke er støtteberettiget. Marker, der udelukkende består af sammenhængende skov, krat, buske eller siv mv. godkendes ikke som støtteberettigede.

Se dog undtagelsen ovenfor vedr. arealer med træer, som drives landbrugsmæssigt.

Eksempler på støtteberettigede og ikke-støtteberettigede arealer

En landbruger har et areal med permanent græs på 10 ha. På de 2,5 ha heraf findes 140 stubbe med diameter over 5 cm. (dvs. ca. 56 stubbe pr. ha). Den resterende del på 7,5 ha består af græs eller andet grøntfoder.

De 7,5 ha uden stubbe udgør den støtteberettigede mark, mens de 2,5 ha ikke er støtteberettigede på grund af forekomsten af mere end 50 stubbe og må derfor ikke medregnes til marken. De 2,5 ha skal anmeldes som øvrige arealer, hvortil der ikke søges enkeltbetaling.

Arealer, som anvendes til andre formål end landbrug

Følgende arealer er ikke støtteberettigede landbrugsarealer efter enkeltbetalingsordningen:

- Naturarealer, herunder hedearealer med fx lyng.
- Arealer med træer og buske med undtagelse af de arealer, der er nævnt ovenfor under A3. Støtteberettigede afgrøder.
- Arealer med siv, kogleaks, dunhammer, tagrør, marehalm, hjælme o.l.. Spredt forekomst kan dog accepteres.
- Arealer, hvor normalt plantedække ikke kan opretholdes, fx på grund af oversvømmelse store dele af året.
- Arealer som anvendes til fx parker, dyreparker, festivalpladser, sportspladser, campingpladser, golfbaner, rekreative områder, etablerede spejderlejre, skydebaner, ridebaner,

landingsbaner (inkl. sikkerhedszoner) for alle typer af fly, militære øvelsesområder, arealer med fortidsminder og andre arealer, der enten anvendes til eller er udlagt til ikke-landbrugsmæssige formål.

- Andre arealer, som har ligget hen uden landbrugsaktivitet i længere tid (5 år eller mere).
- Skov, se dog om skovrejsning i [afsnit B.4](#).
- Brandbælter i skove.
- Åbne naturarealer, der er omfattet af fredskovspligt, se dog herunder.
- Veje, befæstede stier, gårdspladser, hegn, haver mv.

Vandlidende arealer er ikke støtteberettigede

Arealer, som der søges støtte til, skal som nævnt fysisk have karakter af dyrkbar landbrugsjord. Arealerne må ikke permanent eller en stor del af året stå under vand eller være meget fugtige. Vådområder med tilsagn om tilskud under miljøordninger herunder MVJ-aftaler, der anmeldes til udnyttelse af betalingsrettigheder, er undtaget herfor, jf. bilag D.

Under normale vejrforhold skal arealerne som nævnt i afsnit A.1 have en sådan beskaffenhed, at det er muligt at udføre mekanisk jordbehandling og høst i perioden 15. maj til 15. september. For permanente græsarealer gælder dog, at de skal kunne afgræsses eller slås i perioden 1. juni til 31. august. På dyrkede og udyrkede marker, hvor større eller mindre områder er med vand eller sump, må de våde dele ikke medregnes til det støtteberettigede areal.

Marker med et defekt eller nedlagt dræn, er kun støtteberettigede, hvis arealet er så tørt, at det kan udnyttes landbrugsmæssigt.

Fredskovspligtige arealer

Arealer, hvorpå der er pålagt fredskovspligt, er som udgangspunkt **ikke** berettigede til enkeltbetaling.

Dette gælder fx eksisterende arealer med fredskov, der:

- er ryddet for træer med henblik på at etablere lysåbninger og andre åbne naturarealer, eller
- aldrig har været tilplantet, og som samtidig er pålagt fredskovspligt

Det gælder også for åbne arealer i ny skovtilplantning, fordi de anses som naturarealer og dermed ikke er støtteberettigede, uanset at arealet tidligere har været dyrket eller har været anmeldt som foderarealer under de tidligere præmieordninger for kvæg, herunder været anvendt til afgræsning eller til slet.

En undtagelse er dog eksisterende fredskovarealer, hvor det kan dokumenteres, at de traditionelt og gennem lang tid har været anvendt til landbrugsformål og stadig bliver det. Eksempler på dette kan være ejendomme beliggende i skovområder med tilhørende græsmarker eller landbrugsjord.

Nye fredskovspligtige arealer

For nye fredskovspligtige arealer, som hidtil har været anvendt til landbrugsformål gælder, at de er støtteberettigede så længe arealet fortsat anvendes til landbrugsformål. Det tilplantede areal er ikke støtteberettiget. Hvis en del af det tilplantede område senere udlægges til lysåbent areal, og derefter anvendes som landbrugsjord, er det dog ikke et støtteberettiget landbrugsareal.

Arealer med sov og med tilsagn om tilskud til skovrejsning kan i visse tilfælde anvendes til at udnytte betalingsrettigheder på. Læs mere i [afsnit B.4](#).

Bilag B. Tilladte og ikke-tilladte aktiviteter

B.1 Tilladte aktiviteter
B.2 Ikke tilladte aktiviteter

Landbrugsarealer, hvortil du søger enkeltbetaling, kan kun i begrænset omfang anvendes til ikke-landbrugsmæssige formål.

På et støtteberettiget landbrugsareal må anvendelsen til andre formål ikke have en sådan karakter eller omfang, at arealets primære anvendelse er et andet end landbrug. Desuden må arealet som hovedregel kun anvendes på en måde, der ikke medfører ødelæggelse eller fjernelse af plantedækket. Skader på plantedækket efter anvendelse skal straks udbedres.

B.1 Tilladte aktiviteter på støtteberettigede arealer

Aktiviteter i forbindelse med **kortvarige arrangementer**, som ikke overstiger 5 dage pr. år, er tilladt.

Eksempler på tilladte **kortvarige arrangementer**:

- Militære øvelser
- Opbevaring af jord, sand og grus fra egen bedrift
- Til- og frakørsel i forbindelse med offentlige arbejder
- Pløjestævner, traktortræk, udstillinger, parkeringsplads, bålplads, hundetræning, ridearrangementer
- Koncerter, sportsarrangementer, markeder og lignende arrangementer
- Spejderlejre og lignende teltarrangementer

For koncerter, sportsarrangementer, markeder og lignende arrangementer omfatter de fem dage hele den periode, hvor pladsen er åben for publikum. Hvis arrangementet ikke varer længere end det nævnte antal dage, kan arrangementet finde sted uden yderligere godkendelse. Spejderlejre og lignende teltarrangementer kan dog vare op til 9 dage pr. år.

Fødevarerhverv kan efter en konkret vurdering undtagelsesvis godkende længerevarende arrangementer. Følgende **længerevarende aktiviteter** er tilladte:

- Udlejning til jagt og anden indtægtsgivende virksomhed, som er forenelig med dyrkning af markafgrøder
- Privat ikke-organiseret ridning
- Trampestier
- Arkæologiske udgravninger hvor arealet før og efter bliver anvendt til landbrugsaktivitet
- Udyrkede landbrugsarealer må anvendes til landbrugsmæssig opbevaring af halm, roer, kartofler og lignende. Opbevaringen må ikke strække sig over mere end et år

Det er ansøgers ansvar, at reglerne om krydsoverensstemmelse til enhver tid er overholdt.

B.2 Ikke-tilladte aktiviteter på støtteberettigede arealer

Eksempler på aktiviteter, der uanset varighed **ikke** er tilladt:

- Maskindemonstrationer i forretningsmæssigt øjemed.
- "Markrace".
- Etablering af motorbane, landingsbane og lignende.
- Etablering af befæstede stier og veje.
- Opbevaring af fx træ, tømmer, brænde, biler, maskiner, skrot, byggematerialer og byggeaffald.
- Forberedende aktiviteter i forbindelse med byggeri, råstofindvinding og andet, fx fjernelse af muldlag.

Bilag C. God landbrugs- og miljømæssig stand (GLM)

C.1	Forbud mod markafbrænding m.m.
C.2	Beskyttelse af fortidsminder
C.3	Bekæmpelse af uønsket vegetation
C.4	Plantedække på udyrkede landbrugsarealer
C.5	Vildt- og bivenlige tiltag på alle landbrugsarealer
C.6	Slåning af plantedække på udyrkede arealer
C.7	Genetablering af plantedække
C.8	Udyrkede landbrugsarealer må ikke sprøjtes, gødes eller kunstvandes
C.9	Mekanisk jordbehandling, udyrkede arealer
C.10	Permanente græsarealer
C.11	Andelen af permanent græs

Dette bilag beskriver, hvad det betyder at holde landbrugsarealer i god landbrugs- og miljømæssig stand. Det betyder bl.a., at der på udyrkede arealer ikke må gødes og sprøjtes, og at arealerne skal holdes plantedækket og fri for opvækst af træer og buske. GLM-reglerne skal overholdes på alle landbrugsarealer og i hele kalenderåret.

Der er fastlagt GLM-regler især for landbrugsarealer, der ikke dyrkes (udyrkede landbrugsarealer) og for permanente græsarealer. Desuden er der fastsat nye GLM-krav vedr. markafbrænding, beskyttelse af fortidsminder og bekæmpelse af uønskede planter. Se C.1- C.3. Læs mere om detaljerne for kravene nævnt i C.1- C.3 i [Vejledning om krydsoverensstemmelse](#).

GLM-reglerne er en del af krydsoverensstemmelseskravene og på udyrkede arealer skal GLM-reglerne overholdes, for at arealerne kan betragtes som støtteberettigede.

For arealer, der ikke dyrkes (udyrkede landbrugsarealer), skal du bl.a.:

- holde arealerne plantedækket,
- slå arealerne mindst en gang hvert andet år i juli eller august,
- holde arealerne fri for opvækst af træer og buske,
- ikke gøde, sprøjte eller kunstvande

For permanente græsarealer skal du bl.a.:

- slå arealerne mindst én gang hvert andet år i juli eller august. Slåningen kan erstattes af afgræsning.

C.1 Forbud mod markafbrænding af halm m.v.

Der må som hovedregel ikke ske afbrænding af halm m.v. på marker.

C.2 Beskyttelse af fortidsminder

Der må ikke foretages ændringer i fortidsminder i det åbne land.

Der må ikke foretages jordbehandling, gødes eller plantes på fortidsminder og inden for en afstand af 2 m fra dem.

C.3 Bekæmpelse af uønsket vegetation på landbrugsarealer:

Flyvehavre

Alle dyrkede og udyrkede arealer skal holdes fri for flyvehavre. Ved flyvehavre forstås planter af *Avena fatua* L., *A. sterilis* L., *A. ludoviciana* Dur. og andre vildtvoksende etårige havrearter, der har løsningslag ved grunden af en eller flere kerner i småakset. Dette gælder for alle ubebyggede og ubefæstede arealer.

Pligten til at holde alle dyrkede og udyrkede arealer fri for flyvehavre gælder også for offentlige myndigheder, jf. bekendtgørelse om flyvehavre nr. 891 af 26/08/2004.

Kæmpe-bjørneklo

Kæmpe-bjørneklo skal bekæmpes på landbrugsarealer, som en kommune har udpeget som indsatsområde.

Læs mere om detaljerne for kravene nævnt i C.1- C.3 i [Vejledning om krydsoverensstemmelse](#).

C.4 Plantedække på udyrkede landbrugsarealer

Der skal være plantedække på udyrkede arealer. Plantedækket på udyrkede landbrugsarealer, skal være etableret senest 14 dage efter høst, og ikke senere end den 1. oktober, medmindre der er tilstrækkeligt eksisterende plantedække på arealerne. Hvis høsten først sker efter den 1. oktober, skal du etablere plantedækket snarest muligt, dvs. om muligt senest 14 dage efter høst, men ikke senere end den 31. maj året efter.

På udyrkede landbrugsarealer skal plantedækket opretholdes indtil dyrkning genoptages.

Træer og buske herunder lavskov og permanente afgrøder, som elefantgræs, rørgræs, stauder, må ikke indgå i plantedækket på udyrkede arealer.

Alle plantearter, som kan betegnes som vådbundsplanter, stive græsarter, aggressive plantearter samt giftige plantearter, som fx kæmpebjørneklo, må ikke indgå. Spredt forekomst kan dog accepteres. Der henvises til afsnit A3, om støtteberettigede plantearter.

Etablering af plantedække på udyrkede marker

Plantedækket kan etableres og bestå af:

- 1. Græs eller andet grøntfoder i renbestand og blandinger.**
Græs eller andet grøntfoder (herunder lucerne og kløver) udsået i renbestand eller i blandinger kan anvendes som plantedække.
- 2. Fremspirede spildfrø fra tidligere dyrkningsårs landbrugsafgrøder**
Plantedække af fremspirede spildfrø fra en landbrugsafgrøde kan kun etableres efter en afgrøde, som giver et egentligt frøspild, fx en kornafgrøde dyrket til modenhed. Du kan ikke bruge en afgrøde, der ikke giver frøspild, fx roer, helsæd eller majs.
- 3. Andre frø eller frøblandinger af alle typer af landbrugsafgrøder, som ikke er permanente afgrøder.**

Der kan på udyrkede landbrugsarealer udsås en blanding af forskellige plantearter. Hovedreglen er, at vinterfaste plantearter skal indgå med mindst 66 % af frøene i frøblanding og beregnet i forhold til normale udsædsmængder.

Ved etablering af plantedække skal der anvendes certificeret frø for de arter, der er omfattet af Plantedirektoratets bekendtgørelse om markfrø. Dette gælder ikke, hvis der anvendes frø af egen avl til såning på egen bedrift. Egen avl af sorter, der er nyhedsbeskyttet, må ikke anvendes uden tilladelse fra sortsindehaveren.

Ved udsåning i renbestand må kun anvendes vinterfaste plantearter.

Vildt- og bivenlige tiltag

Det er tilladt på udyrkede landbrugsarealer i perioderne 15. april - 31. maj og 1. - 30. september at så vildt- og bivenlige arter.

Såning af vildt- og bivenlige plantearter kan ske enten i hele marken (vildtager) eller som vildtstriber.

Såning kan ske enten direkte i det eksisterende plantedække eller efter harvning eller pløjning. Uden for de nævnte perioder må plantedækket ikke pløjes eller fræses. Jordbearbejdning uden såning er ikke tilladt, se afsnit C.9.

Vildt- og bivenlige arter

Som flerårige vildt- og bivenlige plantearter kan anvendes alle plantearter, som ikke betegnes som permanente afgrøder. Det betyder, at disse planter skal have en levetid på maksimum 4 år. De planter og den plantesammensætning, som kan godkendes på permanente græsarealer, jf. afsnit A.3, kan dog altid anvendes til såning.

Permanente afgrøder som elefantgræs, rørgræs, stauder samt andre træer og buske, herunder lavskov, må ikke indgå som vildt- og bivenlige arter på udyrkede arealer.

Vildtstriber

I den nævnte periode, 15. april - 31. maj og 1. - 30. september, kan der etableres vildtstriber på udyrkede arealer. Der må kun foretages jordbehandling i striberne, som tilsås med vildt- og bivenlige plantearter. Ved vildtstriber forstås striber i den enkelte mark, som er tilsået med vildt- og bivenlige plantearter. Vildtstriberne må have en bredde på maksimum 6 m. Hvis der er flere vildtstriber på et areal, skal mellemrummene mellem striberne være min. 6 m.

Vildtstriber, som opfylder disse krav, skal ikke anmeldes i markplanen til ansøgningen om enkeltbetalingen.

Der gælder samme krav til plantedækket på vildtstriber som den øvrige del af den udyrkede mark, jf. overfor.

Vildtagre

Du kan etablere vildtagre (arealer sået med vildt- og bivenlige arter) på hele marker. Arealet vil så blive betragtet som et udyrket areal. Såningen skal ske i perioderne: 15. april - 31. maj og 1. - 30. september. Vildtagre skal anmeldes i markplanen med afgrødekode 271.

C.5 Vildt- og bivenlige tiltag på alle landbrugsarealer

Disse tiltag kan ske på både dyrkede og på udyrkede arealer, dog ikke vildtstriber på permanente græsarealer og på arealer med permanente afgrøder.

2 meter striber med bar jord

Plantedække kan undlades i en stribe af højst 2 meter rundt om alle typer af støtteberettigede landbrugsarealer. Striben må mekanisk holdes plantefri. Plantedække kan ikke undlades på arealer, der ligger nærmere end 5 meter fra søer, åbne vandløb, kystlinier samt beskyttede fortidsminder (fx gravhøje), der er beskyttet i medfør af museumslovens § 29e.

Insektvolde

Der kan hele året etableres insektvolde på alle støtteberettigede landbrugsarealer. Insektvoldene må ikke være højere eller bredere, end de kan pløjес væk igen.

Vildtstriber

Vildtstriber som beskrevet ovenfor på maksimum 6 meter med de samme krav til plantedække kan også etableres på dyrkede marker, men ikke på permanente græsarealer eller arealer med permanente afgrøder.

Disse tre tiltag: 2 meter barjordstribe, insektvolde og vildtstriber, skal ikke anmeldes særskilt i markplanen til ansøgningen om enkeltbetalingen i Fællesskemaet.

C.6 Slåning af plantedække på udyrkede arealer

Udyrkede landbrugsarealer skal vedligeholdes ved slåning mindst én gang hvert andet år i juli eller august. Desuden skal arealet holdes fri for opvækst af træer og buske.

Plantedækket må ikke slås i perioden fra den 1. maj til den 30. juni, undtagen i følgende tilfælde:

- Hvis der er fare for krydsbestøvning mellem arealerne og marker med frøafgrøder inden for de afstande, som er fastsat i certificeringsreglerne. Plantedækket skal da slås inden blomstring efter anmodning fra den berørte frøavler
- Hvis der er behov for at bekæmpe flyvehavre, hejrearter, brændenælder, tidsler samt giftige ukrudtsarter, som fx kæmpebjørneklo og vårbrandbæger
- Hvis plantedækket gennem hele foråret er holdt helt kort ved slåning med jævne mellemrum.

Slåning kan derudover undlades på vildtstriber og insektvolde, se C.4 og C.5. Endvidere kan slåning undlades de første tre år efter såning af vildt- og bivenlige arter på vildtagre.

Vildtstriber, insektvolde og vildtagre skal dog altid holdes fri for opvækst af træer og buske.

Når du slår plantedækket, bør du af hensyn til vildtet begynde på midten af arealet.

C.7 Genetablering af plantedække

På landbrugsarealer med græs og på udyrkede landbrugsarealer, skal der hvert år inden den 1. oktober ske eftersåning af områder uden tilstrækkeligt plantedække. Dette gælder dog ikke udyrkede arealer, hvor der skal sås en afgrøde til høst det efterfølgende år.

Endvidere kan plantedækket genetableres fra den 15. april til den 31. maj efter eventuel forudgående jordbehandling, men uden anvendelse af pesticider og gødning, og under forudsætning af, at

reglerne om slåning er overholdt. Genetablering kan ske efter samme regler som etablering af plantedække.

C.8 Udyrkede landbrugsarealer må ikke sprøjtes, gødes eller kunstvandes

På udyrkede landbrugsarealer må du ikke:

- anvende plantebeskyttelsesmidler, herunder kemiske midler til ukrudtsbekæmpelse. Du må dog anvende selektive midler, der anvendes med henblik på selektiv bekæmpelse af kæmpebjørneklo og selektive midler til bekæmpelse af flyvehavre under forudsætning af, at det øvrige plantedække ikke beskadiges,
- tilføre mineralsk eller organisk gødning, herunder slam, spildevand og kompost,
- kunstvande.

Reglerne gælder hele året. Der kan dog anvendes plantebeskyttelsesmidler fra den 15. juli forud for etablering af en afgrøde til næste vækstsæson.

Gødning inficeret med smitsomme husdyrsygdomme og zoonoser

Den lokale fødevareregion kan godkende, at der i forbindelse med forebyggelse eller bekæmpelse af smitsomme husdyrsygdomme og zoonotiske infektioner udbringes gødning på landbrugsarealer, der ikke dyrkes. Nærmere oplysning fås hos din lokale fødevareregion.

C.9 Mekanisk jordbehandling – udyrkede arealer

Plantedækket på udyrkede arealer må ikke fjernes eller ødelægges.

Hvis du på et udyrket areal vil så en støtteberettiget afgrøde i efteråret, som du vil høste det følgende år, kan du dog både foretage jordbehandling, tilsåning, gødskning og sprøjtning fra den 15. juli. Et eksempel på dette kan også være såning af græs til efterfølgende afgræsning eller slæt. Bemærk, at en efterafgrøde ikke betragtes som en afgrøde til høst det efterfølgende år.

Du må endvidere gerne dræne, planere og tilføre jord, sand og grus eller egentlige jordforbedringsmidler som fx kalk. Plantedækket skal dog genetableres, så snart arbejdet med tilførslen er afsluttet.

C.10 Permanente græsarealer

Permanente græsarealer **skal** slås mindst én gang hvert andet år i juli eller august. Slåningen kan for permanente græsarealers vedkommende erstattes af afgræsning, men samtidig skal arealerne holdes fri for opvækst af træer og buske. Se mere om vedplanter på støtteberettigede arealer i afsnit A.4.

C.11 Andelen af permanente græsarealer skal opretholdes

Forholdet mellem permanente græsarealer og det totale landbrugsareal i Danmark, må ikke falde med mere end 10 %, sammenlignet med forholdet mellem permanent græs i 2003 og landbrugsarealet i 2005. Forholdet mellem permanente græsarealer og landbrugsarealet skal beregnes hvert år på basis af landbrugernes arealangivelser i ansøgningen om enkeltbetaling. Arealer med græs i 5 år eller mere er permanente græsarealer. Det gælder også selvom arealet har været pløjet og straks igen udlagt med græs i løbet af perioden på 5 år.

Arealer, der som følge af et tilsagn om tilskud om miljø- og økologiordning henligger som permanente græsarealer, indgår ligeledes i opgørelsen over permanente græsarealer, også selvom der blev tildelt almindelige betalingsrettigheder som græs i omdrift, jf. [bilag D](#).

Fald på mere end 5 % i andelen af permanente græsarealer

Falder andelen af permanente græsarealer mere end 5 %, vil Fødevarerhverv med henblik på at modvirke yderligere fald kræve, at de landbrugere, der modtager støtte, skal søge tilladelse til at inddrage permanente græsarealer i omdriften. En tilladelse vil evt. være betinget af, at et tilsvarende areal udlægges med permanent græs.

Konstaterer Fødevarerhverv for et givet år, at det samlede areal med permanent græs er faldet, og at andelen er faldet med mere end 5 % i forhold til referenceandelen, iværksætter Fødevarerhverv en ordning, hvorefter permanente græsarealer kun må inddrages i omdriften, hvis der efter ansøgning er givet tilladelse hertil.

Fald på mere end 10 % i andelen af permanente græsarealer

Falder andelen med permanente græsarealer mere end 10 %, vil landbrugere, der modtager støtte, og som råder over arealer, der er blevet inddraget til anden anvendelse, blive pålagt helt eller delvis at genetablere de permanente græsarealer, der er blevet inddraget. Alternativt kan landbrugerne blive pålagt at udlægge tilsvarende arealer som permanente græsarealer.

Forpligtelsen til genetablering af permanente græsarealer vedrører de arealer, der er overgået til anden anvendelse inden for de seneste 24 måneder forud for datoen for indgivelse af ansøgning om støtte.

Landbrugerne skal genoplægge en procentdel af det tidligere inddragne areal til permanent græsareal eller udlægge et andet areal af tilsvarende størrelse som permanent græsareal.

Efter et pålæg om retablering af permanente græsarealer vil arealer blive betragtet som permanente græsarealer, allerede fra datoen for genoplægningen eller udlægningen som permanente græsarealer. Det betyder, at det pågældende græsareal vil være underlagt reglerne om tilladelse til ompløjning samt reglerne om genetablering allerede fra det første år, uanset at det kun har været dyrket i et år eller mere med græs. Disse arealer skal anvendes til dyrkning af græs eller andet grøntfoder i 5 på hinanden følgende år fra tidspunktet for omlægningen.

Hvis det permanente græsareal, der er inddraget i omdriften, er blevet solgt/overdraget efter omlægningen, skal forpligtelsen til udlægning af et tilsvarende areal som permanent græs kun gælde, hvis salget/overdragelsen fandt sted efter den 7. maj 2004.

Reglerne om, at der under visse omstændigheder skal tilladelse til at inddrage permanente græsarealer i omdriften, og kravet om at genetablere permanente græsarealer, omfatter ikke arealer, der som følge af et tilsagn til miljø- eller økologiordninger henligger som permanente græsarealer. Se nærmere i bilag D.

Bilag D. Enkeltbetaling og tilsagn

D.1	Enkeltbetaling for arealer med skovrejsning og tilskud til miljøordninger	Dette bilag orienterer dig om reglerne for enkeltbetaling og en række ordninger under landdistriktsprogrammet bl.a. tilskud til skovrejsning og tilskud til miljøordninger
D.2	Nedsættelse af tilskud som følge af dobbeltbetaling	
D.3	Undtagelse for opretholdelse af permanente græsarealer	

D.1 Enkeltbetaling for arealer med tilskud til skovrejsning og tilskud til miljøordninger

Arealer med tilsagn om tilskud til skovrejsning og tilskud til miljøordninger med udtagningsforpligtigelse er som udgangspunkt fortsat berettiget til enkeltbetaling, selvom udtagningsrettighederne er ændret til alm. betalingsrettigheder. Hvis et areal med tilsagn er landbrugsareal i hele ansøgningsåret er det stadig støtteberettiget.

Forudsætningen for at opnå enkeltbetaling til tilsagnsarealer med skov eller udtagning, er at et areal var anmeldt i Fællesskemaet for 2008, og der blev udbetalt støtte til arealet under ordningen Enkeltbetaling i 2008

Bemærk, at der kun kan opnås enkeltbetaling så længe tilsagnet er gældende for arealet.

Der mangler endnu afklaring om, hvornår et tilsagn udløber. Viser det sig i løbet af 2009, at et areal ikke længere er støtteberettiget, fordi tilsagnet er udløbet, vil Fødevarerhverv administrativt trække arealet ud af ansøgningen uden sanktioner eller konsekvenser for ansøger.

Miljøordninger med udtagningsforpligtigelse

Et areal, der er omfattet af en udtagningsforpligtigelse under en miljøordning er berettiget til enkeltbetaling i 2009, uanset at arealet står under vand, eller på anden måde ikke opfylder betingelserne for støtteberettigede arealer.

Det er dog et krav, at betingelserne for tilsagnet er opfyldt, at arealet samtidig var støtteberettiget i 2008 og der blev udbetalt enkeltbetaling for arealet. Bemærk, at i disse tilfælde er du ikke forpligtet til at overholde enkeltbetalingsordningens krav til plantedække, og vedligeholdelse mv. i 2009.

Eksempel 1.

Landbruger B har i 2004 fået tilsagn om tilskud til etablering af vådområder med forpligtelse til udtagning. En del af arealet er nu en sø. Hele arealet inklusiv søen blev i 2008 anmeldt som udtaget med støtte på grundlag af udtagningsrettigheder.

Hele arealet er, så længe tilsagnet løber, støtteberettiget under enkeltbetalingsordningen. Der udbetales ligeledes tilskud til miljøvenlige jordbrugsforanstaltninger til den del af arealet, der er et landbrugsareal.

Eksempel 2

Landbruger B har i 2002 fået tilsagn om tilskud til Miljøvenlig drift af græsarealer. Arealet var et omdriftsareal i 2003. Arealet opfylder kravene til støtteberettiget jord i enkeltbetalingen. Arealet anmeldes med tilhørende almindelige betalingsrettigheder i 2009 og plejes ifølge betingelserne under enkeltbetalingsordningen. Der udbetales både enkeltbetaling og tilskud til miljøvenlige jordbrugsforanstaltninger til arealet.

Hvis du er i tvivl om, hvad der gælder for dit tilsagn, kan du kontakte Miljøkontoret i Fødevarer-Erhverv.

Arealer med tilskud til skovrejsning

Du kan modtage enkeltbetaling på arealer, hvor du i ansøgningsåret har tilsagn om tilskud til skovrejsning på landbrugsjord fra Skov- og Naturstyrelsen, og hvortil du i 2008 **har** fået udbetalt enkeltbetaling. Uanset om arealet i 2008 var med eller uden skov og var beliggende i fx neutralområde (skovrejsning mulig). Et areal der i 2008 var plantet med skov og **ikke** modtog enkeltbetaling, fx fordi det var beliggende i et neutralområde, er ikke støtteberettiget.

Det er endvidere en betingelse, at du er landbruger. Det betyder, at hvis hele landbrugsarealet anvendes til skovrejsning, så kan du ikke modtage enkeltbetaling ved at anvende betalingsrettigheder. Skov er ikke en landbrugsafgrøde, og skovdyrkning er ikke en landbrugsaktivitet. Produktion af juletræer og pyntegrønt på landbrugsarealer, der danner grundlag for omsætning, betragtes dog som en landbrugsaktivitet. I tvivlstilfælde skal ansøger kunne dokumentere en omsætning fx salg af juletræer eller pyntegrønt. Læs mere om at være aktiv landbruger i [afsnit 4.2](#).

Søger du enkeltbetaling på arealer med tilsagn om tilskud til skovrejsning givet før 2007, bliver der ikke udbetalt indkomstkompensation. Skov- og Naturstyrelsen vil tilbageholde hele skovprojektets indkomstkompensation, selvom kun en del af projektet indgår som grundlag for udbetaling af støtte baseret på udtagningsrettigheder.

Du skal anmelde den afgrøde, der findes på arealet på ansøgningstidspunktet. Hvis du senere tilplanter arealet med skov, skal du huske at indsende en rettelse til ansøgningen om enkeltbetaling.

Yderligere oplysninger fås ved henvendelse til Skov- og Naturstyrelsen eller på www.skovognatur.dk

D2. Nedsættelse af tilskud som følge af dobbeltbetaling

Har du søgt om MVJ-tilsagn eller andre miljøordninger efter den 23. september 2004, vil tilskudet til miljøordningerne ikke blive nedsat når der også udbetales enkeltbetaling. Tilskudssatserne for disse tilsagn er allerede tilpasset enkeltbetalingsordningen, således at der ikke kan forekomme dobbeltbetaling.

Har du fået almindelige betalingsrettigheder på grundlag af et areal med permanent græs som følge af tilsagn om MVJ-tilskud nedsætter FødevarerErhverv i visse tilfælde de årlige udbetalinger. Det samme gælder, hvis du ved producentskifte er indtrådt i et tilsagn, på grundlag af hvilket, der i 2005 er tildelt almindelige betalingsrettigheder til et areal med permanent græs.

Nedsættelsen af tilskuddet finder kun sted, hvis arealet i 2005 var omfattet af en af følgende MVJ-ordninger:

- Udtagning af agerjord.
- Ændret afvanding, når arealet forud for tilsagnsperioden var agerjord.
- Miljøvenlig drift af græs- og naturarealer, når arealerne forud for tilsagnsperioden var agerjord eller udlagt med højværdiafgrøder, så som frøgræs og rodfrugter.
- Etablering af vådområder, når arealet forud for tilsagnsperioden var agerjord eller udlagt med frøgræs eller højværdiafgrøder, eller
- Ekstensive randzoner på niveau 2.

MVJ-tilskuddet vil hvert år blive nedsat med et beløb, der svarer til basisværdien af en almindelig betalingsrettighed minus værdien af en betalingsrettighed for permanent græs. Nedsættelse af værdien af betalingsrettighederne kan dog ikke overstige MVJ tilskuddet,

I 2009 forventes nedsættelsen at blive ca. 750 kr. pr. hektar. I perioden fra 2010-2012 vil nedsættelsen blive mindre. I denne periode sker der en gradvis udligning af værdien af betalingsrettigheder tildelt henholdsvis for dyrket/udyrket areal og for et areal med permanent græs, således at værdien af disse i 2012 er den samme, jf. [afsnit 5.3](#).

Nedsættelse af MVJ-tilskud gælder kun i den resterende del af tilsagnsperioden for MVJ-tilskuddet dog senest i 2011, idet basisværdien af betalingsrettighederne vil være ens i 2012.

Eksempel

Landbruger A har fået almindelige betalingsrettigheder tildelt på baggrund af et areal med permanent græs, fordi arealet var med permanent græs i 2003 pga. et MVJ-tilsagn.

Arealet er fra 1. sept. 2004 omfattet af et nyt MVJ-tilsagn om miljøvenlig drift af græs- og naturarealer, som følge af en ansøgning, der er indsendt i april 2004. Da ansøgningen om MVJ-tilsagn er indsendt før 23. sept. 2004 bliver MVJ-tilskuddet i 2009 nedsat.

Nedsættelsen svarer til forskellen mellem værdien af en almindelig betalingsrettighed med basisværdien i 2009 på ca. 2.250 kr. og en almindelig betalingsrettighed tildelt på grundlag af arealer med permanent græs med basisværdi på ca. 1.500 kr. Nedsættelsen af tilskuddet bliver således på 2250 kr. - 1.500 kr. = 750 kr.

Hvis du har fået nedsat værdien af betalingsrettigheder i stedet for at få nedsat udbetalingen af MVJ-tilskuddet, kan du, når MVJ-tilsagnet udløber, søge om forhøjelse af værdien af disse betalingsrettigheder fra den nationale reserve. Se [afsnit 7.2](#) om omstrukturingsprogrammet vedr. MVJ.

D.3 Undtagelse for opretholdelse af permanente græsarealer

Tilsagn om tilskud til miljøordninger

Arealer, der i henhold til et tilsagn om tilskud til miljøordninger er udlagt som permanente græsarealer, kan inddrages i omdriften efter tilsagnets udløb uden krav om forudgående godkendelse eller evt. påbud om reetablering efter de almindelige regler for ordningen Enkeltbetaling. Det skal angives på førstkommende ansøgning om enkeltbetaling efter tilsagnets udløb, om arealet inddrages i omdriften. Bliver arealet ikke inddraget i omdriften i dette tidsrum, gælder de samme regler

omkring inddragelse i omdriften, krav om retablering mv. for dette areal, som for alle andre permanente græsarealer.

Vær opmærksom på, at for arealer beliggende i Natura-2000 områder, skal visse driftsændringer anmeldes til kommunen inden arealet kan genopdyrkes eller gødningen genoptages.

Økologi

Et permanent græsareal på bedrifter, der er autoriseret til økologisk jordbrugsproduktion, kan i tilsagnsperioden inddrages i omdrift igen uden at være omfattet af kravet om evt. forudgående tilladelse eller evt. påbud om retablering. Reglen gælder, hvis arealet er omfattet af tilsagn om økologitilskud, omlægning til økologisk jordbrug, og miljøbetinget tilskud.

Efter udløb af tilsagnsperioden kan arealet frem til den førstkommende ansøgningsfrist for enkeltbetaling inddrages i omdriften uden ansøgning herom og uden genetableringspligt. Hvis arealet ikke er inddraget i omdriften ved den første ansøgningsfrist, så gælder de almindelige regler om inddragelse af permanente græsarealer i omdriften, herudover evt. krav om retablering for dette areal. Hvis din økologiske autorisation ophører inden tilsagnsperiodens udløb, så gælder det tilsvarende, at du har mulighed for at inddrage arealet i omdriften frem til førstkommende ansøgningsfrist. Se [bilag C](#).

Bilag E. Regler for hamp

E.1	Muligheder for støtte til hamp
E.2	Generelle betingelser for dyrkning af hamp

I dette bilag beskrives reglerne for enkeltbetaling for arealer, hvor der dyrkes hamp

E.1 Muligheder for støtte til hamp

Fremover kan du få enkeltbetaling på grundlag af arealer med hamp uden at indgå en kontrakt. Det gælder også arealer med hamp bestemt til brug på din egen bedrift (fx vildtager) eller til afsætning på det frie marked. Udbetaling af enkeltbetaling sker ved anvendelse af almindelige betalingsrettigheder.

Energiafgrøder

Du kan ud over enkeltbetaling på grundlag af betalingsrettigheder endvidere få støtte under ordningen for energiafgrøder. Kontrakten vedr. energiproduktion skal være indgået og modtaget i Fødevarerhverv senest ved ansøgningsfristen for enkeltbetaling i dyrkningsåret, jf. vejledningen om energiafgrøder.

Fiberstøtte

Det er muligt for en forarbejder at søge om støtte til forarbejdning af hampefibre, jf. vejledning om støtte til forarbejdning af spindhør og hamp, oktober 2002. I så fald skal du have indgået en kontrakt med forarbejderen.

E.2 Generelle betingelse for dyrkning af hamp

Endvidere skal følgende betingelser være opfyldt for at der kan opnås støtte, uanset om hampen dyrkes med kontrakt eller ej:

- Du skal have en tilladelse for at dyrke hamp i Danmark. Ansøgning om godkendelse til at dyrke hamp skal sendes til Plantedirektoratet. Vejledning og ansøgningsskema findes på www.pdir.dk eller fås ved henvendelse til Plantedirektoratet
- Udsædsmængden og sorten for hamp skal oplyses i forbindelse med ansøgning om godkendelse til dyrkning af hamp
- Der må kun udsås frø af godkendte sorter. Udsæd til dyrkning af hamp skal være certificeret
- Du skal senest den 30. juni indsende de certificeringsmærkesedler fra frøpakningerne til Fødevarerhverv. Overholdes denne frist ikke udbetales hverken enkeltbetaling eller energistøtte.
- Hvis forarbejder søger fiberstøtte til afgrøder skal kontrakten være modtaget i Fødevarerhverv senest den 20. september

Hamp må ikke høstes før 10 dage efter blomstringens afslutning.

Bilag F. Kontrol og sanktion

F.1	Kontrol af støttebetingelser
F.2	Sanktion
F.3	Uberettiget udbetalt støtte
F.4	Klagemulighed

Dette bilag beskriver hvordan og hvorfor, der bliver foretaget kontrolbesøg hos et udsnit af ansøgerne. Der bliver udført en administrativ og fysisk kontrol i forbindelse med behandling af ansøgningerne og udbetaling af enkeltbetaling og produktionsafhængig støtte. Se i øvrigt retsgrundlaget bagerst.

F.1 Kontrol af støttebetingelser

Der gennemføres både en administrativ og en fysisk kontrol i forbindelse med den direkte landbrugsstøtte, herunder enkeltbetalingsordningen. Formålet med kontrollen er at sikre, at reglerne for udbetaling af støtte er overholdt.

Den administrative og fysiske kontrol sker på grundlag af din indsendte ansøgning og det til en hver tid gældende markbloksystem. Det betyder at der tages hensyn til de rettelser af markbloksystemet, som vi har modtaget fra dig inden ændringsfristen, som er den 2. juni 2009. Bemærk, at det kun er arealet inden for markblokkene som er støtteberettiget. Det betyder, at der ikke bliver medregnet arealer uden for markbloksystemet til det støtteberettigede areal.

Hvis der i forbindelse med kontrollen konstateres et anmeldt areal der ligger uden for markbloksystemet vil FødevarerErhverv kun medregne arealet i markblokkene i det fastslåede areal. Bemærk, at enhver forskel mellem det anmeldte og det fastslåede areal vil kunne danne grundlag for en reduktion i støtten.

Den fysiske kontrol udføres på et repræsentativt udsnit af alle årets ansøgninger. Kontrollen udføres af Plantedirektoratet i samarbejde med Det Jordbrugsvidenskabelige Fakultet i Foulum (DJF) under Århus Universitet.

En del af kontrollen bliver foretaget ved anvendelse af teleopmåling af dine landbrugsparceller på baggrund af aktuelle satellitfotos. Hvis kontrollen kan afsluttes alene på baggrund af teleopmålingen, foretager Plantedirektoratet ikke et besøg på din bedrift. I disse tilfælde modtager du kontrolresultatet i høring sammen med opmålingskort, der nøjagtigt viser, hvilke arealer der er blevet godkendt som støtteberettigede.

Ved et fysisk kontrolbesøg fra Plantedirektoratet vil der typisk ske opmåling af dine landbrugsparceller ved hjælp af GPS-opmålingsudstyr eller ortofotos. Plantedirektoratet kontrollerer også, at øvrige betingelser for udbetaling af støtte er overholdt for arealrelaterede EU-støtteordninger med undtagelse af tilsagnsordninger administreret af Skov og Naturstyrelsen.

Udover opmåling, kontrollerer Plantedirektoratet også, at øvrige betingelser for udbetaling af støtte er overholdt for arealrelaterede EU-støtteordninger med undtagelse af tilsagnsordninger administreret af Skov og Naturstyrelsen. Kontrolbesøg foretages uanmeldt eller med et kort varsel på højst 48 timer.

Under et kontrolbesøg har du pligt til at medvirke til, at kontrollen kan gennemføres. Kan en kontrol ikke gennemføres på grund af forhold, der tilskrives dig, vil din ansøgning blive afvist. Hvis du som ansøger ikke selv kan være til stede under kontrollen, er det dit ansvar at finde en stedfortræder. Det gælder også, hvis du ikke opholder dig på bedriften i en længere periode.

Bemærk, at kontrolløren ikke kan udtale sig om, hvorvidt noterede forhold på bedriften vil medføre sanktion eller ej.

Efter kontrollen modtager du et brev med resultatet af kontrollen, herunder opmålingsresultaterne. Hvis kontrollen har givet anledning til bemærkninger, får du mulighed for at fremføre dine kommentarer overfor Plantedirektoratet, inden der træffes afgørelse. Kontrolresultatet sendes derefter sammen med dine eventuelle bemærkninger til FødevarerErhverv, som træffer den endelige afgørelse.

Bemærk, at resultatet af kontrollen vil kunne danne grundlag for en genoptagelse af tidligere års ansøgninger om enkeltbetaling med mulighed for inddragelse af eventuelt uberettiget tildelte betalingsrettigheder.

F.2 Sanktion

For enkeltbetalingsordningen og ordninger med særlig støtte til energi- og proteinafgrøder vil en afvigelse mellem det fastslåede og anmeldte areal medføre følgende sanktioner:

- Fra 0 til 3 % (dog højst 2 ha). Det anmeldte areal nedsættes så det svarer til det fastslåede areal. Der ydes støtte til det fastslåede areal uden sanktion.
- Fra 3 % eller over 2 ha, men højst 20 %. Det fastslåede areal nedsættes med det dobbelte af afvigelsen til det sanktionerede areal, som danner grundlag for udbetaling af støtte.
- Mere end 20 %. Støtten bortfalder indenfor afgrødegruppen.

Sanktionen beregnes hver for sig på henholdsvis enkeltbetalingsordningen og på hver af følgende produktionsafhængige støtteordninger: proteinafgrøder, energiafgrøder og stivelseskartofler. I forbindelse med beregningen af sanktionen på enkeltbetalingsordningen medtages alle arealer, hvortil der ansøgt om enkeltbetalingsstøtte, dvs. også arealerne med protein- og energiafgrøder.

Enkeltbetalingsordningen

Det er kun et areal anmeldt sammen med betalingsrettigheder der betragtes som anmeldt under enkeltbetalingsordningen. Hvis der i en ansøgning om enkeltbetaling er forskel mellem det antal betalingsrettigheder i ha en landbruger råder over og det anmeldte areal, beregnes enkeltbetalingen på grundlag af det laveste areal.

Arealer, hvortil du ikke har betalingsrettigheder, og hvortil du derfor ikke ville kunne opnå støtte, indgår ikke i beregningen af en evt. arealafvigelse.

Hvis der i forbindelse med kontrollen konstateres afvigelser mellem det anmeldte areal og det støtteberettigede areal, beregnes støtten på baggrund af det areal, der opfylder betingelserne for udbetaling af støtte (det fastslåede areal). Støtten for det fastslåede areal beregnes på grundlag af gennemsnitsværdien pr. ha af betalingsrettighederne for det samlede anmeldte areal. Hvis arealafvigelsen medfører en sanktion sker der en yderligere reduktion i støttebeløbet svarende til det dobbelte af arealafvigelsen gange gennemsnitsværdien pr. ha af betalingsrettighederne for det samlede anmeldte areal.

Eksempel: Afvigelse mellem areal og antal betalingsrettigheder

Landbruger A anmelder 20 ha dyrket areal i Fællesskemaet. A råder over 19 almindelige betalingsrettigheder svarende til 19 ha ved ansøgningsfristen.

Ved kontrol viser det sig, at det fastslåede areal kun udgør 18 ha. Da A kun råder over 19 almindelige betalingsrettigheder beregnes sanktionen på grundlag af en arealafvigelse på 19 ha – 18 ha = 1 ha.

Landbruger A råder over følgende 19 rettigheder med en samlet værdi på 40.500 kr.

16 Almindelige rettigheder á 2.500 kr. = 36.000 kr.

3 Almindelige rettigheder á 1.500 kr. = 4.500 kr.

Til brug for beregning af støttebeløbet beregnes gennemsnittet af de 19 anmeldte rettigheder til 2.131,58 kr./ha.

Støttebeløbet til udbetaling kan herefter beregnes til 18 ha x 2.131,58 kr./ha = 38.368,44 kr.

Sanktionen udgør 2 ha. Værdien af sanktionen beregnes til 2 ha x 2.131,58 kr./ha = 4.263,16 kr.

Landbruger A får i alt udbetalt 34.105,28 kr. fratrukket graduering.

Anmeldelse af alle marker

Landbrugeren skal i fællesskemaet anmelde alle landbrugsarealer, herunder de marker der ikke søges støtte til. Arealerne skal anmeldes for at sikre en korrekt opgørelse af arealer, som er omfattet af reglerne om krydsoverensstemmelse. Hvis arealet af de ikke-anmeldte landbrugsarealer overstiger 3 % af det anmeldte areal, vil landbrugeren blive pålagt en sanktion, der vil medføre nedsættelse af al direkte støtte, der udbetales til landbrugeren for det pågældende ansøgningsår, med op til 3 %.

Ordninger med særlig støtte til energi- og proteinafgrøder

For disse ordninger beregnes afvigelserne på grundlag af forskellen mellem de anmeldte og fastslåede arealer med den pågældende afgrøde. For energiafgrøder omregnes en manglende levering af energiafgrøder endvidere til en arealafvigelse på landbrugsparcellerne med energiafgrøder.

Store afvigelser for det samlede anmeldte areal i forbindelse med enkeltbetalingsordninger samt støtte til energi- og proteinafgrøder

Forskel mellem anmeldt og fastslået areal på mere end 50 %

Hvis der konstateres en forskel på over 50 % mellem det fastslåede og anmeldte areal, får du afslag på ansøgningen om enkeltbetaling samt ordninger med særlig støtte til energi- og proteinafgrøder. Du udelukkes også i fremtidige udbetalinger i op til 3 år, for et beløb svarende til forskellen mellem det fastslåede og anmeldte areal. Beløbet modregnes i alle dine direkte betalinger i op til 3 år, indtil beløbet er fuldt opkrævet. Efter 3 år bortfalder kravet.

Forsætlige afvigelser i forbindelse med enkeltbetalingsordningen samt støtte til energi- og proteinafgrøder

Hvis afvigelserne skyldes forsætlige (bevidste) forhold, bortfalder hele den støtte, landbrugeren ville være berettiget til efter den berørte støtteordning det pågældende år.

Hvis det forsætlige forhold indebærer en afvigelse på over 20 % i forhold til det samlede fastslåede areal, vil landbrugeren blive udelukket fra at modtage støtte, på et beløb, der svarer til forskellen mellem det fastslåede og det anmeldte areal. Dette beløb vil blive modregnet i alle de direkte betalinger, der kommer til udbetaling de følgende 3 år, indtil den fulde modregning har fundet sted. Hvis der efter de 3 år er et restkrav, bortfalder dette.

Ordningen med støtte for stivelseskartofler

Beregning af sanktion

Arealafvigelser beregnes som forskellen mellem det anmeldte areal med kontrakt og det fastslåede areal med stivelseskartofler. Der sker ingen reduktion i støtten for arealafvigelser der ikke overstiger 10 %.

Hvis forskellen mellem det anmeldte og det fastslåede areal udgør mere end 10 % af det fastslåede areal, så nedsættes produktionsafhængig støtte til stivelseskartofler med det dobbelte af den konstaterede forskel.

Forsætlige afvigelser i forbindelse med støtte til stivelseskartofler

Hvis afvigelserne ved stivelseskartofler skyldes forsætlige forhold, bortfalder hele støtten for stivelseskartofler det pågældende år.

Derudover udelukkes landbrugeren fra at modtage støtte til stivelseskartofler de kommende år, svarende til det beløb, som støtten blev nedsat med det første år, hvor den forsætlige overanmeldelse blev konstateret.

F.3 Ubertigtet udbetalt støtte

Hvis det i forbindelse med en kontrol konstateres, at der er tildelt betalingsrettigheder på et forkert grundlag, vil disse betalingsrettigheder blive inddraget til den nationale reserve. Ubertigtet udbetalt støtte skal tilbagebetales med tillæg af rente efter rentelovens bestemmelser, dog mindst 50 kr.

Bøder

Fødevarerhverv kan pålægge bøde for overtrædelse af enkeltbetalingsordningens nationale bestemmelser. Hvis ansøger ikke betaler bøden overgives sagen til politiet til retslig forfølgelse. Sagen bliver herefter afgjort ved domstolene.

Strafferet

For enkeltbetalingsordningen gælder, at hvis der konstateres overtrædelser af strafferetslige forhold, som f.eks. bedrageri eller dokumentfalsk, anmelder Fødevarerhverv sagen til politiet. Strafbare forhold vil normalt medføre udelukkelse fra enkeltbetalingsordningen.

F.4 Klagemulighed

Du har mulighed for at klage over Fødevarerhvervs afgørelse til [Fødevarerministeriets departement](#). Klagen skal være modtaget af Fødevarerhverv inden 4 uger fra den dag du modtager Fødevarerhvervs afgørelse

Ordliste

Afvigelser	Arealafvigelse mellem det anmeldte areal i ansøgningen og det fastslåede areal.
Agerjord	Arealer, der dyrkes med afgrøder, og arealer, der er udtaget eller holdes i god landbrugs- og miljømæssig stand, samt arealer i væksthuse og under permanent eller midlertidig overdækning.
Aktiv landbruger	En person der udøver en landbrugsaktivitet.
Anmeldt areal	Det areal, der anmeldes i ansøgningen om enkeltbetaling i markplanen på fællesskemaets side 3.
Basisværdi	Den arealbaserede værdi af en betalingsrettighed. Dvs. værdien pr. hektar eksklusiv kvæg-, mælke- og individuelt sukkertillæg.
Bedrift	Alle de produktionsenheder, som landbrugeren driver i Danmark.
Betalingsrettighed	En betalingsrettighed udnyttes i de fleste tilfælde med en hektar støtteberettiget areal. Nogle betalingsrettigheder udnyttes med en mindre del, som eksempelvis 0,5 hektar støtteberettiget areal.
Braklagt areal	Arealer der ligger brak betegnes som udyrkede arealer i enkeltbetalingsordningen
Direkte støtte	Direkte støtte er direkte betalinger til landbrugere fra følgende ordninger: enkeltbetalingsordningen, protein- og energiafgrøder, stivelseskartofler, handyr og moderfår.
Enkeltbetalingsordning	Betegnelse for EU-landbrugsstøtteordningen efter landbrugsreformen 2004.
Fastslået areal	Det areal, der opfylder betingelserne for enkeltbetaling.
Flerårige kulturer	Artiskokker, asparges, rabarber, hindbær, brombær, morbær, loganbær, ribs, solbær, stikkelsbær, tranebær, blåbær og andre frugter af slægten Vaccinium.
GLM	God landbrugs- og miljømæssig stand, se bilag C
Graduering	Alle direkte støttebeløb nedsættes med 7 % i 2009. Beløb over 300.000 fratrækkes yderligere 4 %.
Græsarealer	Agerjord til græsproduktion (tilsåede eller naturlige). Græsarealer omfatter permanente græsarealer.
Husdyrpræmier	Omfatter i denne vejledning handyrpræmier og præmie for moderfår.
Krydsoverensstemmelse	Overholdelse af nationale bestemmelser, vedrørende folke-, plante- og dyresundhed, miljø, dyrevelfærd samt god landbrugs- og miljømæssig stand som betingelse for udbetaling af den fulde støtte. Den engelske betegnelse er cross compliance.
Kvægtillæg	Tillæg til betalingsrettighedens basisværdi. Tillægget beregnes på grundlag af husdyrpræmierne i referenceperioden 2000-2002.
Landbruger	En fysisk eller juridisk person eller en sammenslutning heraf, der udøver landbrugsaktivitet.
Landbrugsareal	Det samlede areal med agerjord, permanent græs og permanente afgrøder herunder lavskov.
Landbrugsparcel	En landbrugsparcel er et sammenhængende jordstykke, hvorpå én landbruger dyrker én afgrødegruppe. Det vil sige, at hvis du har 2 sammenhængende marker i en markblok med henholdsvis korn og græs, så udgør de tilsammen én landbrugsparcel.
Landbrugsaktivitet	Produktion, avl eller dyrkning af landbrugsprodukter, herunder

	høst, malkning, opdræt af husdyr og hold af husdyr til landbrugsformål eller bevarelse af jord i god landbrugs- og miljømæssig stand.
Miljøordninger	Samlet betegnelse for ordningerne: Miljøvenlige jordbrugsforanstaltninger (MVJ), Miljøvenlig drift af vådområder, pleje af græs- og naturarealer og braklagte randzoner.
MVJ-tilskud	Tilskud under ordningen Miljøvenlige Jordbrugsforanstaltninger.
Mælketillæg	Tillæg til betalingsrettighedens basisværdi. Tillægget er beregnet på grundlag af mælkeknoten pr. 31. marts 2005.
Naturareal	Udyrket areal med krat, busk, lyng og siv eller andre vådbundsplanter.
Neutralområder	Arealer, hvor skovrejsning er mulig.
Ortofoto	Luftfotografier der er korrigeret for Jordens krumning.
Permanente afgrøder	Kulturer uden for omdriften, bortset fra permanente græsarealer, som dyrkes i 5 år eller længere og giver udbytte i flere år, herunder planteskoler, dog ikke flerårige kulturer og planteskoler med flerårige kulturer.
Permanent græsareal	Areal, der anvendes til dyrkning af græs eller andet grøntfoder, hvad enten der er tale om naturlige (selvsåede) eller dyrkede (tilsåede) arealer, som har været holdt uden for bedriftens omdrift i mindst 5 år.
Produentskifte	Overdragelse ved salg eller forpagtning af en hel bedrift.
SK	Storkreaturer.
Støtteberettiget areal	Ethvert landbrugsareal på bedriften, der er udlagt som agerjord og permanente græsarealer, undtagen arealer med permanente afgrøder eller skov, eller arealer, som ikke anvendes til landbrugsaktiviteter. Desuden planteskoler og arealer, der er beplantet med permanente frugt- og grøntsagskulturer.
Særlige Betalingsrettigheder	Betalingsrettigheder uden jordtilliggende. Tildeles på basis af husdyrpræmierne i referenceperioden 2000 – 2002 og mælkeknoten pr. 31. marts 2005.
Sukkertillæg	Der er to former for sukkertillæg: 1. Det generelle sukkertillæg forøger basisværdien af alle betalingsrettigheder på nær betalingsrettigheder tildelt på grundlag af permanent græs. 2. Det individuelle sukkertillæg fordeles på alle betalingsrettigheder undtagen udtagningsrettigheder i form af et sukkermærke. Ansøgningen om dette tillæg skete i 2006.
Tillægsstøtte	Tillægsstøtten er afskaffet fra og med 2009. Tillægsstøtte for 2008 udbetales i 2009.
Udyrkede landbrugsarealer	Landbrugsarealer, der ikke dyrkes. Landbrugsarealer, hvor der ikke er nogen form for produktion.
Vedvarende græs	Arealer med græs i 5 år eller mere, der ikke er pløjet i 5 års perioden. Bemærk, at vedvarende græs ikke er det samme som permanent græs. Arealer med permanent græs kan ifølge enkeltbetalingsordningen pløjes i løbet af 5-årsperioden, hvis de igen tilsås med græs eller anden grøntfoder. Begrebet vedvarende græs anvendes ikke i forbindelse med enkeltbetalingsordningen.
Økologiordninger	Fælles betegnelse for tilskud til omlægning til økologisk jordbrugsproduktion (OM) og miljøbetings tilskud (MB).

Retsgrundlag

De væsentligste EU-regler for ordningen om enkeltbetaling

- Rådets forordning (EF) nr. 73/2009 af 19. januar 2009 med senere ændringer om fastlæggelse af fælles regler for den fælles landbrugspolitik ordninger for direkte støtte og om fastlæggelse af visse støtteordninger for landbrugere
- Rådets forordning (EF) nr. 1782/2003 af 29. september 2003 med senere ændringer om fastlæggelse af fælles regler for den fælles landbrugspolitik ordninger for direkte støtte og om fastlæggelse af visse støtteordninger for landbrugere
- Kommissionens Forordning (EF) nr. 795/2004 af 21. april 2004 med senere ændringer om gennemførelsesbestemmelser til enkeltbetalingsordningen i Rådets forordning (EF) nr. 1782/2003
- Kommissionens forordning (EF) nr. 796/2004 af 21. april 2004 med senere ændringer om gennemførelsesbestemmelser vedrørende krydsoverensstemmelse, graduering og det integrerede forvaltnings- og kontrolsystem, som omhandlet i Rådets forordning (EF) nr. 1782/2003
- Kommissionens forordning (EF) nr. 1973/2004 af 29. okt. 2004 med senere ændringer om gennemførelsesbestemmelser til Rådets forordning (EF) nr. 1782/2003 for så vidt angår støtteordningerne i henhold til afsnit IV og IVa i nævnte forordning og anvendelse af udtagne arealer til produktion af råvarer.

Danske retsregler

- Lovbekendtgørelse nr. 297 af 28. april 2004 af lov om administration af Det Europæiske Fællesskabs forordninger om markedsordninger for landbrugsvarer m.v.
- Bekendtgørelse nr. 253 af 31 marts 2009 om direkte støtte til landbrugere efter enkeltbetalingsordningen med senere ændringer
- Bekendtgørelse nr. 1362 af 19. december 2008 om krydsoverensstemmelse med senere ændringer
- Bekendtgørelse nr. 1416 af 11. december 2007 om støtte til dyrkning af energiafgrøder med senere ændringer
- Bekendtgørelse nr. 1517 af 22. december 2004 om støtte til dyrkning af proteinafgrøder med senere ændringer
- Bekendtgørelse nr. 589 af 08 juni 2007 om tilskud til omlægning til økologisk jordbrug med senere ændringer
- Bekendtgørelse nr. 590 af 08 juni 2007 om miljøbetinget tilskud med senere ændringer.

- Bekendtgørelse nr. 883 af 31. oktober 2002 om tilskud til økologisk jordbrugsproduktion mv. med senere ændringer
- Bekendtgørelse nr. 244 af 2. april 2004 om økologisk jordbrugsproduktion m.v. med senere ændringer.
- Bekendtgørelse nr. 591 af 8. juni 2007 om tilskud til braklagte randzoner langs vandløb og søer med senere ændringer
- Bekendtgørelse nr. 592 af 8. juni 2007 om tilskud til pleje- af græs- og naturarealer med senere ændringer
- Bekendtgørelse nr. 140 af 10. marts 2005 om tilskud til miljøvenlige jordbrugsforanstaltninger med senere ændringer
- Bekendtgørelse nr. 84 af 12. februar 2004 om tilskud til miljøvenlige jordbrugsforanstaltninger med senere ændringer
- Bekendtgørelse nr. 187 af 20. marts 2003 om tilskud til miljøvenlige jordbrugsforanstaltninger i særligt følsomme landbrugsområder med senere ændringer
- Bekendtgørelse nr. 175 af 22. marts 2002 om tilskud til miljøvenlige jordbrugsforanstaltninger med senere ændringer
- Bekendtgørelse nr. 221 af 28. marts 2001 om tilskud til miljøvenlige jordbrugsforanstaltninger med senere ændringer
- Bekendtgørelse nr. 193 af 26. marts 1999 om tilskud til miljøvenlige jordbrugsforanstaltninger med senere ændringer
- Bekendtgørelse nr. 198 af 27. marts 1998 om tilskud til miljøvenlige jordbrugsforanstaltninger med senere ændringer
- Bekendtgørelse nr. 225. af 25. marts 1997 om tilskud til miljøvenlige jordbrugsforanstaltninger med senere ændringer
- Bekendtgørelse nr. 229 af 04. april 1995 om tilskud til miljøvenlige jordbrugsforanstaltninger med senere ændringer
- Bekendtgørelse nr. 251 af 11. april 1994 om tilskud til miljøvenlige jordbrugsforanstaltninger med senere ændringer

Adresser

FødevarerErhverv

Nyropsgade 30
1780 København V
Telefon: 33 95 80 00
Fax: 33 95 80 80
Web: www.dffe.dk og
www.landbrugsreform.dk
E-mail: dffe@dffe.dk

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Slotsholmsgade 12
1216 København K
Telefon: 33 92 33 01
Fax: 33 14 50 42
Web: www.fvm.dk
E-mail: fvm@fvm.dk

Plantedirektoratet

Skovbrynet 20
2800 Kgs. Lyngby
Telefon: 45 26 36 00
Fax: 45 26 36 10
Web: www.pdir.dk
E-mail: pdir@pdir.dk

Fødevarestyrelsen

Mørkhøj Bygade 19
2860 Søborg
Telefon: 33 95 60 00
Fax: 33 95 60 01
Web: www.fvst.dk
E-mail: fvst@fvst.dk

By- og Landskabsstyrelsen

Haraldsgade 53
2100 København Ø
Telefon: 7254 47 00
Fax: 39 27 98 99
Web: www.blst.dk
E-mail: blst@blst.dk

Miljøstyrelsen

Strandgade 29
1401 København K
Telefon: 72544000
Fax: 33322228'
Web: www.mst.dk
email: mst@mst.dk

Skov- og Naturstyrelsen

Haraldsgade 53
2100 København Ø
Telefon: 39 47 20 00
Fax: 39 27 98 99
Web: www.sns.dk
E-mail: sns@sns.dk

Erhvervs- og Selskabsstyrelsen

Kampmannsgade 1
1780 København V
Telefon: 33 30 77 00
Fax: 33 30 77 99
Web: www.eogs.dk
E-mail: eogs@eogs.dk

Enkeltbetalingsordningen administreres af Landbrugsstøttekontoret i FødevarerErhverv.

Vedrørende ordningerne om tilskud til miljøordninger kontakt: Miljøkontoret og om tilskud til økologiordninger kontakt: Økologistøttekontoret.

Oversigt over vejledninger

FødevarerErhvervs vejledninger opdateres og kan hentes på hjemmesiden www.ferv.fvm.dk eller rekvireres ved henvendelse til FødevarerErhverv

Vejledning til Fællesskema 2009
Vejledning til overdragelse af betalingsrettigheder. Sådan udfylder du skemaet.
Vejledning til ændring af slutdato for midlertidige overdragelser
Vejledning til underretning om pant
Vejledning til overdragelse af særlige betalingsrettigheder
Vejledning til ansøgning om tildeling af betalingsrettigheder fra den nationale reserve
Vejledning om producentskifte
Vejledning om enkeltbetalingsordningen ved ekspropriation
Vejledning om handyrpræmie for tyre og stude
Vejledning om præmie for moderfår
Vejledning om produktionsstøtte til tørret foder
Kontraktpligtige non-food afgrøder. Vejledning og blanketter for opkøbere og forarbejdere
Kontraktpligtige non-food afgrøder. Vejledning og blanketter for producenter
Vejledning om non-food afgrøder uden kontraktpligt
Støtte til energiafgrøder. Vejledning og blanketter. Producenter
Støtte til energiafgrøder. Vejledning og blanketter. Forarbejdere
Vejledning om støtte til avlere af stivelseskartofler og støtte til kartoffelmelsfabrikker
Vejledning om tilsagn til miljø- og økologiordninger
Vejledning om krydsoverensstemmelse

Stikordsregister

O

0,30 hektar 39

3

3 årsreglen..... 27

A

afbrænding af halm 49

afgræsning 44;53

afvigelse 64

agerjord 64

aktiv landbruger..... 17;18;64

andelen af permanente græsarealer 54

anmeldte areal 64

Ansøgningsfristen 5;13

Arkæologiske udgravninger..... 47

B

basisværdi 21;64;65

bedrift 64

betalingsrettighed 17;24;64

C

CPR 27

CVR..... 7;27

D

direkte støtte..... 64

dyrevelfærd 64

E

EHA, Enkeltbetaling Online 11;29

ekspropriation..... 20

elefantgræs 42

energiafgrøder 64;69

eurokurs 15

F

flyvehavre 50

force majeure..... 13;19

forpagtning 65

forsinket ansøgning..... 13

fortidsminder 49

fradrag 13;15

fredskovspligt..... 46

friland 40

G

generelle sukkertillæg 65

GLM 6;17;64

graduering 15;64;65

græsarealer 64

H

hamp 59

handyrpræmie..... 31

husdyrpræmier..... 64

I

Ikke-støtteberettigede arealer 45

ikke-tilladte aktiviteter..... 47

individuelle sukkertillæg 21;32;33

insektvolde 52

J

juletrær..... 18;56

K

koblet støtte..... 30

kontrakt..... 23

kontraktpligt..... 69

kontrol 60

krydsoverensstemmelse..... 34

kvægtillæg 22;64

Kvægtillæg 23

Kæmpe-bjørneklo 50

L

landbrugsaktivitet 17;18;34;46;64

landbrugsareal 39;45;64

lavskov..... 41

læhegn 40;45

M

mekanisk jordbehandling 38;40;46

miljø 64

miljøordninger med udtagningsforpligtigelse 55

moderfår..... 31

MVJ 65

MVJ-tilsagn..... 56

MVJ-tilskud 57

mæketillæg 21;25;65

N

national reserve 32

naturareal 65

non-food..... 69

O

opsplitning af betalingsrettigheder..... 27

ortofoto 65

overdragelse af betalingsrettigheder 27

P

pant..... 29

---

permanent græs	43;44;53;64;65	særlige betalingsrettigheder	22
permanente afgrøder	33;64;65	særlige omstændigheder	18
pil 41		T	
plantedække	45;51	tilladte og ikke-tilladte aktiviteter	47
producentskifte	19;65	træer, træstubbe og buske	45
proteinafgrøder	31;42	U	
R		udbetaling	14
Retsgrundlag	66	udyrkede landbrugsarealer	39;49
rørgræs	42	Uudnyttede betalingsrettigheder	26
rådighed	18	V	
råstofindvinding	33	vildtagre	51
S		vildtstriber	51
sanktioner	61	Værdien af betalingsrettigheder	22
siden sidst	8	Æ	
skovrejsning	55	ændringsfristen	13
slåning	52	Ø	
stivelseskartofler	62	økologi	20;58
storkreaturer	24;65		
strafferet	63		
støtteberettigede arealer	39		
støtteberettiget areal	38		

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri
FødevareErhverv
Nyropsgade 30
1780 København V

ISBN 978-87-7083-435-3 (Tryk)
ISBN 978-87-7083-436-0 (Web)

Tlf.: 3395 8000
Fax.: 3395 8080

E-mail: ferv@ferv.dk
<http://www.ferv.fvm.dk>